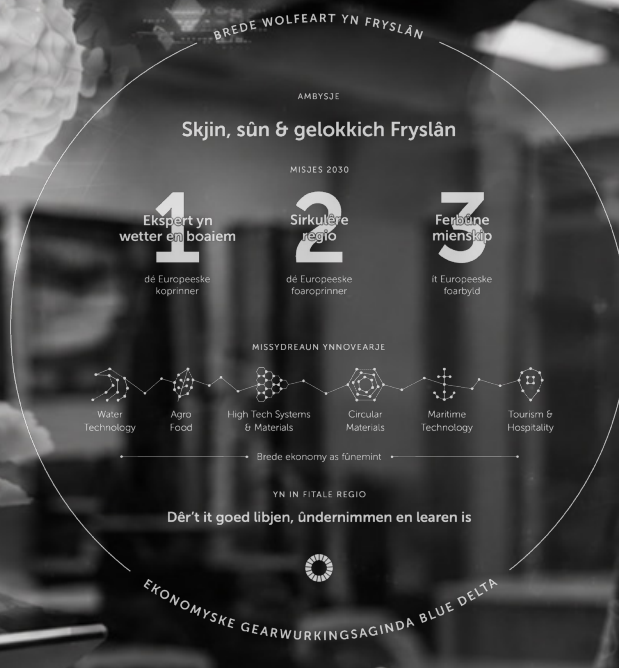

ÛNDERWIISAKKOART FRYSLÂN

2026
2030

MEI-INOR LEARE & YNNOVEARJE IN LIBBEN LANG

WRALDWIDE KOPRUNNER YN SIRKULARITEIT
WOARTELE YN DE MIENSKIP & FERBUN MEI DE WRALD
FOAR IN SKJIN, SUN EN LOKKICH FRYSLÂN

KOLOFON

© FRIES ONDERWIJSBERAAD, 31 AUGUSTUS 2026

FORMATEUR: Hendrikus Venema

REDAKSJE: Joël Aerts, Hendrik Jan Hoekstra & Hendrikus Venema

AUTEURS: Aebe Aalberts, Joël Aerts, Folkert Bangma, Patrick Bemelmans, Nick Boersma, Johannes Boonstra, Marcel Bos, Piet Bouma, Cees Buisman, Janne Dam, Nick van Eenennaam, Maximilian Eisenbart, Bauke Foppele, Hans van Gestel, Dennis Gijsman, Bryan Haak, Jans Helmers, Bianca Harms, Hendrik Jan Hoekstra, Marcel van der Horst, Jan van Iersel, Nelleke IJssennagger-van der Pluijm, Roelof Jansma, Vincent Kersten, Didier Kick, Rien Komen, Thea Koster, Stephan van der Linden, Anne Leijenaar Jolling Lodema, Anneke Lujten-Lub, Luiz Macknack, Janneke van der Meulen-Steensma, Remco Meijerink, Alice Muller, Marc Otto, Mascha Perquin, Peter Popma, Marjan Scholman, Hans Schölski, Herman Schreuder, Carlo Segers, Anton van der Sluis, Marjan Soepboer, Dominique Steensma-Gehrels, Heleentje Swart, Jellie Tiemersma, Martine van Tilburg, Menne Valk, Jeroen Visscher, Indira van der Zande, en vele anderen

FOARMJOUWING & LAY-OUT: Grace Loyola Nunn & Isabel Post

BYLDMATERIAAL: Femke Elzinga

YNHALD

UNDERWIISSAKKOART FRYSLAN 2026 - 2030	4
1 > YNLIEDING: MEI-INOAR LEARE & YNNOVEARJE – IN LIBBEN LANG	4
2 > UTDAGINGEN & KANSEN: US MIENSKIPLIKE OPDRACHT	5
3 > WRALDWIDE KOPRINNER YN SIRKULARITEIT: US AMBYSJE	6
4 > BREDE WOLFEART: US DIELDE KOMPAS	7
5 > UNDERWIIS, UNDERSYK & YNNOVAASJE: US KREFT	9
6 > KEARNDOELEN: US YNSET	10
7 > DE WURKAGINDA’S: US UNTWIKKELLINE FOAR 2026-2030	12
8 > KOLLEKTYF LIEDERSKIP: US UTGONGSPUNTEN FOAR GEARWURKING	13
9 > SLOTFERKLEARRING: US MIENSKIPLIKE BELOFTE	14
TAHEAKKE	17
TAHEAKKE I > WURKAGINDA’S 2026-2030	17
TAHEAKKE II > WAY OF WORKING 2026-2030	38
TAHEAKKE III > OERSICHT HYBRIDE UNDERSYKSGROEPEN, HUBS & KAMPUSSEN	43

1 > YNLIEDING: MEI-INOAR LEARE & YNNOVEARJE – IN LIBBEN LANG

Mei dit Underwiisakkoart Fryslân (Onderwijsakkoord Fryslân, OAF) 2026-2030 bouwe wy as ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen – de by VO Fryslân oansletten skoallen foar fuortset ûnderwiis, Aeres, Firda, Hegeskoalle Van Hall Larenstein, NHL Stenden Hegeskoalle en de Ryksuniversiteit Grins – yn 'e mande mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes fierder op de gearwurking dy't wy sûnt 2022 opboud hawwe. Sa sette wy ús mei-inoar yn foar de mienskip en de takomst fan Fryslân. Wy sprekke op 'e nij en mei klam ús mienskiplike ferantwurdlikheid út om ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje yn te setten foar de ûntwikkeling fan minsken en de takomst fan Fryslân – mei as mienskiplike ambysje by te dragen oan talint en oan 'it bêste lân fan d'ierde no en yn 'e takomst'.

Dit akkoart is foar ús mear as in bestjoerlike ôfspraak. It is in manifest fan betrouwen en in mienskiplike belofte: wy jouwe talint de romte, litte kennis, fakmanskip en feardichheden betsjutting krije en nimme mei-inoar ferantwurdlikheid foar de takomst fan Fryslân. Yn dit ferbûn stypje en fersterkje wy inoar en drage wy by oan in learend klimaat dêr't minsken en regio mei-inoar yn groei kinne. Sa bouwe wy oan in Fryslân dat, út brede wolfeart wei, in fitale en fearkrêftige regio is en bliuwt, en syn posysje as koprinner yn sirkulariteit behâldt en fersterket. Foar ús giet dit OAF yn de kearn net oer systemen of struktueren, mar oer minsken. Oer jongerein dy't harren paad sykje yn in wrâld dy't hieltyd feroaret. Oer wurkjenden en folwoeksenen dy't har trochgeand ûntwikkelje. Oer minsken dy't harren talint ûntdekke, ynsette en dêrmei betsjutting jouwe oan harren libben en wurk. Wy leuwe dat elk minske talint hat. Wy sjogge learen as in krêft dy't minsken helpt om út te finen wa't se binne en wa't se wurde wolle. Mei ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje kreëarje wy romte om te groeien yn kennis, fakmanskip en feardichheden, dêr't haad, hannen en hert gearkomme. Sa meitsje wy it ferskil foar minsken en harren omjouwing. Learenden nimme nije ynsichten mei en wurde dragers en ambassadeurs fan feroaring yn in wrâld fol transysjes en útdagingen. Dêrom bliuwe wy ús ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje fernijen en sykje wy hieltyd nei de goede wizen om minsken fearkrêftich en op 'e takomst rjochte ta te rêsten. Sa bouwe wy mei-inoar oan in skjin, sûn en loekich Fryslân, dêr't elkenien meidwaan kin en gjinien efterlitten wurdt. Want wy witte: in regio groeit as minsken groeie

Sjoen yn harren eigenheid. Heard yn harren fragen. Woartele yn de mienskip.

2 > UTDAGINGEN & KANSEN: US MIENSKIPLIKE OPDRACHT

Fryslân stiet foar yngripende maatskiplike, ekonomyske en ekologyske feroaringen. Technologyske ûntwikkelingen, lykas digitalisearring en AI, folgje inoar yn heech tempo op en feroarje de arbeidsmerk. Tagelyk soargje demografyske ûntwikkelingen, lykas fergrizing en ûntgriening, foar nije útdagingen. Fraachstikken oangeande ekonomy, leefomjouwing, sûnens, duorsumens, ynklúzje en bestearswissichheid freegje om nije kennis, nij fakmanskip en nije foarmen fan feardichheden en gearwurking. Wy sjogge dat dy ûntjouwingen sawol útdagingen as kânsen mei harren meibringe. Sy freegje om fernijing en ynnovaasje, mar biede ek romte om it fertsjinfermogen en de arbeidsproduktiviteit fan Fryslân te fersterkjen en de regio takomstbestindich te meitsjen. Dat freget fan ús in mienskiplike ynset, it lizzen fan nije ferbiningen en it fersterkjen fan minsken dy't fleksibel en responsyf binne en dy't harren trochgeand ûntwikkelje. Dêrom sette wy yn op in sterke learende kultuer en in hechte ferbining tusken ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje. Krekt yn it ljocht fan dy opjeften bouwe wy fierder op de gearwurking dy't de ôfrûne jierren groeid is. Net út ôfsûnderlike ambysjes wei, mar út it besef wei dat de fraachstikken fan Fryslân freegje om in mienskiplike rjochting, gearwurking en mienskiplike ferantwurdlikheid. Ut dy mienskiplike basis wei jouwe wy ynfolging oan ús ambysje en hannelje wy út ús mienskiplike kompas foar Fryslân wei. Dat kompas krijt konkreet foarm yn de ambysje dy't wy as regio útdrage en dêr't wy mei-inoar oan wurkje.

3 > WRALDWISE KOPRINNER YN SIRKULARITEIT: US AMBYSJE

Us ambysje is helder: wy wolle Fryslân fierder ûntwikkelje as wrâldwide koprinner yn sirkulariteit. Yn 2025 is Fryslân útroppen ta de meast sirkulêre regio fan de wrâld – it resultaat fan jierrenlang gearwurkjen, learen en fernijen, woartele yn de Fryske wize fan dwaan: koöperatyf, selsstjoerend en mei betsjutting. Dizze ambysje is in direkt antwurd op de opjeften dêr't Fryslân foar stiet. Sirkulariteit is foar ús gjin doel op himsels, mar in manier om ekonomyske, ekologyske en sosjale fraachstikken yn gearhing oan te pakken. Sa wurkje wy oan in regio dêr't wolfeart en wolwêzen mei-inoar yn balâns binne en dêr't minsken sûn libje kinne, harren ûntwikkelje kinne en betsjutting jaan kinne en bydrage oan harren omjouwing en de mienskip. Wat Fryslân oars makket, is dat sirkulariteit hjir gjin abstrakt ideaal is, mar deistige praktyk. Mei-inoar wurkje wy oan konkrete en tapasbere oplossingen foar de grutte opjeften fan dizze tiid. Hjir krijt learen betsjutting troch te dwaan. Hjir wurdt feroaring net ôfwachte, mar mienskiplik foarm jûn. Sirkulariteit libbet yn hoe't wy leare, wurkje en gearwurkje en komt ta útdrukking yn de ferbining tusken ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje. We prate net oer sirkulariteit; we dogge it. Sirkulariteit is dêrmei gjin doel op himsels, mar ûnderdiel fan in bredere koers. Dy koers wurdt bepaald troch ús kompas fan brede wolfeart.

4 > BREDE WOLFEART: US DIELDE KOMPAS

Brede wolfeart foarmet it kompas foar Fryslân en jout rjochting oan ús ambysje en karren. It helpt ús om de opjeften dêr't Fryslân foar stiet yntegraal oan te pakken en te stjoeren op wat der echt ta docht foar minsken en mienskip. It is de oertsjûging dat echte foarútgong ûntstiet dêr wêr't wolfeart en wolwêzen mei-inoar yn balâns binne en minsken sûn libje kinne, harren ûntwikkelje kinne en betsjutting jaan kinne en bydragen oan harren omjouwing en de mienskip. Krekt út dit kompas wei sjogge wy nei de feroaringen dy't op Fryslân ôfkomme. De befolking fergrizet, de arbeidsmerk kantelet en mei minder minsken moat mear dien wurde. Tagelyk feroarje technologyske ûntjouwingen de aard fan wurkjen en learen. Dy ûntjouwingen reitsje direkt oan brede wolfeart: se freegje om oare wizen fan organisearjen en om bewuste karren oer wêr't wy ús ynset op rjochtsje. Dêrmei groeit it belang fan minsken dy't beskikke oer kennis, fakmanskip en feardichheden, dy't fleksibel binne en goed gearwurkje kinne.

Underwiis, ûndersyk en ynnovaasje foarmje dêrom it fûnemint ûnder dizze brede wolfeart en ûnder ús sirkulêre ambysje. Hja stelle minsken en organisaasjes by steat om mei dy feroaringen om te gean, fersterkje mienskippen, stimulearje it fertsjinfermogen en fernijing en drage by oan in sterke, ynklusive en takomstbestindige regio. Dêrom sette wy ús mei-inoar yn foar in krêftich learend klimaat wêryn't ûntwikkeljen, ynnovearjen en gearwurkjen fanselssprekkend binne. Wy slute oan by Europeeske, nasjonale en regionale aginda's – sa as de Ekonomyske Blue Delta Aginda (sjoch ôfbylding) en aginda's oangeande lânbou, natuer, kultuer, taal, soarch en leefomjouwing – en ferbine dy wêr mooglik. Brede wolfeart is pas werklik fan betsjutting as hja fieler wurdt yn it deistich libben fan minsken en yn de ferbûnens binnen de mienskip. Dêrom meitsje wy rjochte karren, lûke wy mei-inoar op en soargje wy foar in goede sprieding fan ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje yn 'e regio. Sa fersterkje wy de fitaliteit en fearkrêft fan Fryslân en kreëarje wy perspektyf foar talint. Dit is de ynset fan dit akkoart.

5 > UNDERWIIS, UNDERSYK & YNNOVAASJE: US KREFT

Om ynfolling te jaan oan ús ambysje en te hanneljen út ús mienskiplike kompas foar Fryslân wei, sette wy ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje yn as motor foar feroaring en ûntwikkeling. Underwiis en ûndersyk binne foar ús ûnskiedber mei-inoar ferbûn en foarmje, yn gearhing mei ynnovaasje, de basis foar learen en fernijing yn Fryslân. Yn harren wikselwurking drage wy by oan it groeien fan minsken en oan in Fryslân dat him bliuwend ûntwikkelet. Learen sjogge wy dêrby net as in begjin- of einpunt, mar as in oanhâldende, sirkulêre beweging wêryn't minsken harren talinten ûntdekke, ferdjippe en ynsette foar de mienskip. Foar ús is learen mear as it opdwaan fan kennis, fakmanskip en feardichheden. It giet om groei as minske, it fieden fan nijsgjirrigens en it fermogen om in libben lang by te dragen. Dat learen fynt plak yn ûnderwiisomjouwingen en dêrbûten – online, op kampussen, by wurkjouwers en yn de mienskip. Mei-inoar foarmje op 'e praktyk rjochte, tapast en wittenskiplik ûnderwiis en ûndersyk ien rike learwaaier dêr't elk talint ta syn rjocht komt en him bliuwend ûntwikkelje kin. Sa risse wy minsken ta foar partisipaasje dy't echt wat betsjut: as professional en wrâldboarger, as ûndernimmer, frijwilliger en mei-eigener fan de mienskip.

Om dat mooglik te meitsjen, wurkje wy yn Fryslân út ferskate ûnderwiiskonsepten en pedagogyske fyzjes wei. Krekt dat ferskaat is ús krêft. Fan fakmanskip en transformasjoneel learen oant transysjerjochte en design-based education: elk perspektyf draacht by oan hoe't wy learen foarm jouwe. Mei-inoar foarmje wy in breed learlânskip dêr't ûnderwiis en ûndersyk lykweardich en yn gearhing yn funksjonearje. Wy wurkje út in sirkulêre beweging fan learen wei: gjin lineêr trajekt, mar in kontinu proses yn ferskillende libbensfazen en konteksten. Learen fynt plak yn it ûnderwiis en yn de praktyk, yn nauwe ferbining mei de arbeidsmerk en regionale fraachstikken. Dêrby fersterkje kennis, fakmanskip, feardichheden en ûnderfining inoar: wat wy leare, krijt betsjutting yn 'e praktyk en ûnderfiningen fiede it learen wer. Dat freget om fleksibel en responsyf ûnderwiis en ûndersyk dat oanslút by it ferlet fan studinten, wurkjenden en wurkjouwers. Wy stimulearje eignerkip fan learen en karriêreûntwikkeling en fersterkje neist de fakynhâldlike ekspertize ek de sosjale, reflektive en maatskiplike feardichheden en it kritysk tinkfermogen. Wy leare mei-inoar – fan, mei en troch inoar. Sa ûntstiet in trochgeande beweging fan in libben lang ûntwikkeljen. Al dy ferskillende ûnderwiiskonsepten foarmje ienheid yn ferskaat: in krêftich Frysk learlânskip dêr't elk talint yn groeie kin en dêr't wy mei bydrage kinne oan in fearkrêftige en takomstbestindige regio.

6 > KEARNDOELEN: US YNSET

Mei dat akkoart ferbine wy ús oan ús mienskiplike ambysje, ús koers en ús krêft om Fryslân fierder te ûntwikkeljen ta in krêftige, ynnovative en meast sirkulêre regio fan 'e wrâld, dêr't it goed libjen en learen is – no en foar takomstige generaasjes. Dy mienskiplike ambysje krijt rjochting fia trije gearhingjende kearndoelen:

- **STERKE KENNISYNFRASTRUKTUEER:** Fryslân hat in krêftige en ferbûne kennisynfrastruktuer nedich, dêr't op 'e praktyk rjochte, tapast en wittenskiplik ûnderwiis en ûndersyk mei-inoar in rike waaier yn foarmje en inoar fersterkje. Yn dizze gearhing komme ynnovaasje en talint ta bloei, kriget kennis betsjutting yn 'e praktyk en wurdt de regio better by steat om maatskiplike en ekonomyske opjeften oan te pakken. Dêrom sette wy ús yn foar:
 - sterke ferbiningen tusken it fundearjend ûnderwiis en it op 'e praktyk rjochte, tapaste en wittenskiplike ûnderwiis en ûndersyk;
 - trochrinnende learlinen foar learenden en wurkjenden, dêr't sûnder drompels learen sintraal stiet;
 - heechwaardige lear- en meetingsplakken en krêftige kampussen dy't bydrage oan brede wolfeart en oan in ynnovatyf, fitaal en fearkrêftich Fryslân;
 - in goede oansluting tusken ûnderwiis en de arbeidsmerk (talintstrategy);
 - it fersterkjen fan de gearwurking binnen Fryslân en it ferbinen fan ús kennisynfrastruktuer mei Noard-Nederlân fia de Universiteit fan it Noarden en mei nasjonale en ynternasjonale netwurken, in ferbûnens oer en wer dy't sawol Fryslân as ek dizze netwurken fersterket.
- **FLEKSIBELE (WRALD)BOARGERS:** wy bouwe oan in Fryslân dêr't minsken harren ûntwikkelje ta wrâldwize, fleksibele en maatskiplik belutsen boargers en professionals: woartele yn de mienskip, iepen nei de wrâld en tarist foar de útdagingen en kânsen fan moarn. Wy stimulearje dat minsken har optimaal ûntploaie, ûntdekke wa't se binne en wurde wolle, en har in libben lang ûntwikkelje yn kennis, fakmanskyp en feardichheden. Talint, ûntwikkelpotinsjeel en tagonklikens foarmje dêrby it begjinpunt: it talint stiet sintraal, net it nivo. Mei in ûnderwiis- en ûndersykswaaier dy't ynrjochte is om de learende hinne, meitsje wy ûntwikkeljen sûnder drompels foar elkenien mooglik. Sa ûntstiet in ynklusive beweging wêryn't elkenien meidocht en net ien oan de kant stean bliuwt. Dêrom sette wy ús yn foar:
 - ûnderwiis en ûntwikkeling dy't minsken tarisse foar in feroarjende arbeidsmerk en maatskippij;
 - brede foarming, dy't bestiet út kritysk tinken, gearwurkjen, reflektearjen en omgean mei ferskaat;
 - it fersterkjen fan in libben lang ûntwikkeljen;
 - bettere mooglikheden foar yntstream, trochstream en wikselstream sûnder drompels;
 - in learomjouwing dêr't minsken har yn sjoen, útdage en stipe fiele.

- **BREDE WOLFEART & SIRKULERE KOPRINNER:** wy bouwe oan in Fryslân dêr't brede wolfeart sintraal stiet en fersterkje ús posysje as wrâldwiid erkende sirkulêre koprinner. Mei ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje drage wy by oan fertsjinfermogen, fitaliteit en fearkrêft en oan de transysjes dy't de takomst fan de regio bepale. Ut dy ambysje wei sette wy ús kennis en ynnovaasjekrêft yn foar de útdagingen, opjeften en kânsen foar de regio. Dêrom sette wy ús yn foar:
 - kennisûntwikkeling en ynnovaasje dy't bydrage oan regionale fraachstikken;
 - it fersterkjen fan it fertsjinfermogen, de arbeidsproduktiviteit en de fearkrêft en fitaliteit fan Fryslân;
 - it ûntwikkeljen en behâlden fan talint foar de regio;
 - yntinsive gearwurking mei regionale partners by it ûntwikkeljen, tapassen en opskalen fan kennis;
 - it befoarderjen fan wolfeart en wolwêzen yn gearhing en balâns;
 - it bestindigjen en fierder útbouwen fan Fryslân as sirkulêre koprinner, troch kennis, fakmanskyp en ynnovaasje strategysk yn te setten foar de sirkulêre transysje fan de regio en om de arbeidsproduktiviteit en ynnovaasjekrêft te fersterkjen.

7 > DE WURKAGINDA’S: US UNTWIKKELLINE FOAR 2026-2030

Op basis fan ús ambysje, ús kompas en ús krêft, en de trije formulearre kearndoelen fan dit akkoart, jouwe wy rjochting en betsjutting oan trije gearhingjende wurkaginda’s foar de perioade 2026-2030:

- **WURKAGINDA UNDERWIIS**
- **WURKAGINDA UNDERSYK**
- **WURKAGINDA BEDRIUWSFIERING**

Yn dizze wurkaginda’s bringe wy ús mienskiplike koers ta libben. Wy lizze hjir de wichtichste ûntwikkellinen, prioriteiten en gearwurkingsôfspraken yn fêst dy’t nedich binne om stap foar stap te bouwen oan in sterk, fleksibel en takomstbestindich Fryslân. Dêrby bouwe de wurkaginda’s fierder op wat der yn Fryslân al is: besteande inisjativen, krêftige netwurken en weardefolle gearwurkingsferbannen. Tagelyk biede se romte om nije kânsen te benutten, ferbinungen te fersterkjen en mei-inoar yn te spyljen op opjeften dy’t om fernijing freegje. De wurkaginda’s binne útwurke yn taheakke I. Sa foarmje de wurkaginda’s de brêge tusken bestjoerlike ambysje en deistige praktyk. Dit akkoart markearret de mienskiplike rjochting en it dielde takomstbyld; de wurkaginda’s soargje foar de ynhâldlike útwurking, de organisatoaryske oersetting en de beweging yn ’e útfiering.

Dit akkoart jout rjochting. De wurkaginda’s bringe beweging. De gearwurking makket it mooglik.

8 > KOLLEKTYF LIEDERSKIP: US UTGONGSPUNTEN FOAR GEARWURKING

De útfiering fan de wurkaginda’s freget om in wize fan gearwurkjen dy’t past by de opjeften fan Fryslân. Dêrom wurkje wy út kollektyf liederskip wei wat syn foarm krijt út ús koöperative tradysje wei. Wy nimme ferantwurdlikheid út ús eigen rol wei, sykje inoar op dêr’t mienskiplike krêft nedich is en ferbine útfiering oan in mienskiplike ambysje. Dy aginda foarmet it mienskiplike ramt dêr’t ûnderwiis en ûndersyk út wei bydrage oan de ûntwikkeling fan de regio en fungearret as kapstôk foar it bondeljen fan ynset, kapasiteit en middels fan alle partners. Wy wurkje dêrby op grûn fan de folgjende útgongspunten:

- **ROLFEST EIGENERSKIP:** wy nimme ferantwurdlikheid út ús eigen rol, mandaat en ekspertize wei en drage sa by oan de mienskiplike ambysje en kearndoelen;
- **MEARWEARDE BENUTTE:** wy sykje aktyf gearwurking dêr’t mienskiplike ynset mearwearde hat, diele kennis en ferbine inisjativen;
- **TRANSPARANTE GEARWURKING:** wy hannelje iepen en transparant oer belangen, karren en fuortgong;
- **MIENSKIPLIKE KOERS:** wy erkenne ferskillen yn ynfolling, mar ferbine ús allegearre oan de mienskiplike rjochting fan dit akkoart;
- **TROCHGEANDE OFSTIMMING:** wy bliuwe inoar moetsjen, reflektearjen en inoar oansprekken op ús mienskiplike foarútgong.

Us gearwurking krijt foarm út it prinsipe “sels – mei-inoar – dwaan” wei. Wy nimme inisjatyf út ús eigen ferantwurdlikheid wei, lizze ferbinings wêr’t dat weardefol is en wurkje gear oan konkrete resultaten foar Fryslân – dat dogge wy yn wikselsjende koälysjes. De “way of working” is útwurke yn taheakke II. Wy folgje de útfiering fan dit akkoart en bliuwe hjirfoer yn petear. Troch mienskiplike refleksje en tidige bystelling bliuwt ús gearwurking fleksibel en duorsum.

Ferbûn yn rjochting. Ferskillend yn rol. Mienskiplik yn ferantwurdlikheid.

9 > **SLOTFERKLEARRING: US MIENSKIPLIKE BELOFTE**

Mei dit OAF 2026-2030 sprekke wy út dat wy ús ferbine oan de takomst fan Fryslân. Wy leauwe yn de krêft fan minsken en yn it talint fan elk yndividu. Wy sjogge ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje as motor fan ûntwikkeling, fleksibiliteit en fernijing. Wy bouwe oan in Fryslân dêr't it learen trochgiet, kennis dield wurdt en minsken har trochgeand ûntwikkeljen – as learende, as professional en as minske. In regio dêr't talint de romte krijt om ta bloei te kommen, dêr't gjinien efterlitten wurdt en dêr't wy mei-inoar ferantwurdlikheid nimme foar inoar en de mienskip. Dêrom sprekke wy út:

Wy leauwe yn de krêft fan minsken.
Wy leauwe dat elk minske talint hat.
Wy leauwe yn ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje as motor fan ûntwikkeling en fernijing.
Wy bouwe oan in Fryslân dêr't it learen trochgiet, kennis dield wurdt en minsken har trochgeand ûntwikkeljen – as learende, as professional en as minske. Dêr't sirkulêr learen fanselssprekkend is.

Sa wurkje wy oan brede wolfeart en oan Fryslân as sirkulêre koprinne.
Want de takomst ûntstiet dêr wêr't minsken learen bliuwe, fernije en ferantwurdlikheid nimme – foar harsels, foar inoar en foar de mienskip.

Dêrom sprekke wy út:
Wy bliuwe learen,
Wy bliuwe ynnovearjen,
Wy bliuwe gearwurkjen.

Foar Fryslân.
Foar de mienskip.
Foar de generaasjes fan hjoed en moarn.

Fryslân, 31 augustus 2026

- Aeres
- Dairy Campus - WUR
- Economic Board Fryslân
- Firda
- Fryske Akademy
- Gemeente Ljouwert
- Generatie 2035
- Hegeskoalle Van Hall Larenstein
- Interbestuurlijk Overlegorgaan Studenten
- NHL Stenden Hegeskoalle
- Provinsje Fryslân
- Ryksuniversiteit Grins
- Vereniging Circulair Friesland
- Vereniging Friese Gemeenten
- VNO-NCW - MKB Noord
- VO Fryslân
- Wetsus
- Wetterskip Fryslân

TAHEAKKE I > WURKAGINDA'S 2026-2030

A > UTWURKING WURKAGINDA: UNDERWIIS

A.1 > DE DREAM

Yn 2030 is Fryslân in plak dêr't learen altyd trochgiet. In regio dêr't in lykwaardige waaier fan op 'e praktyk rjochte en tapast learen en wittenskiplike kennis byinoar komt en inoar fersterket. Learen bart net mar op ien plak, mar oeral: by ûndernimmers, oerheden, maatskiplike organisaasjes en ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen, midden yn de mienskip. Minsken bewege har sûnder drompels troch harren lear- en ûntwikkelrûte. Hja begjinne, geane flugger of langsumer, ferdjipje of ferbreedzje har, en keare wer werom, sûnder dat barriêres har opkeare. Learen is in sirkulêre beweging: wat leard wurdt yn ûnderwiis en ûndersyk krijt betsjutting yn de praktyk, en ûnderfiningen fiede it learen. Underwiis- en ûndersyksynstellingen en wurkjouwers liede mei-inoar op en nimme mei-inoar ferantwurdlikheid foar ûntwikkeling. Mei "microcredentials", EdulD en in EduWallet kinne minsken harren kennis en ûnderfining meinimme, wêr't se leare of wurkje. Sa wurdt learen persoanliker, fleksibeler en bliuwend fan wearde. Fryslân is yn 2030 in plak dêr't minsken har sjoen en wolkom fiele, los fan harren eftergrûn of begjinpunt. Hjir krijt elkenien de romte om te ûntdekkjen wa't se wêze wolle en om te wurkjen oan wat se wurde wolle. Learenden út de regio, út Nederlân en dêrbûten wei fiele harren ferbûn mei Fryslân en fine hjir in mienskip dêr't learen, libjen en bydragen gearkomme. Sa is Fryslân in plak dêr't mei-inoar leare in libben lang fanselsprekkend is – en dêr't talint net allinnich komt om te learen, mar bliuwt om betsjutting te jaan.

A.2 > DE UTFIERING

Om dizze dream te realisearjen wurket it Underwiisakkoart Fryslân (Onderwijsakkoord Fryslân, OAF) mei gearhingjende ûntwikkelinen, dêr't ynstellings út harren eigen krêft en mooglikheden wei oan bydrage. Dy linen ferskille yn foarm, tempo en gearstalling en wurde útfierd yn wikseljende koälysjes – fan brede programma's oant rjochte inisjativen – en bliuwe adaptyf: nije ûntwikkelinen ûntsteane dêr't dat nedich is.

A.2.1 > UNTWIKKELLINE 1: UNDERWIIS SUNDER DROMPELS

Wy wurkje safolle mooglik gear oan learrûtes sûnder drompels, mei omtinken foar yntream, trochstream, wikselstream en útstream:

YNSTREAM: wy fersterkje de yntream troch Fryslân te posisjonearjen as de meast sirkulêre regio fan de wrâld, mei Ljouwert as toansettende kennisstêd yn sterke ferbining mei de oare stêden en oare doarpen. It fundearjend ûnderwiis is stevich ferankere en ferspraat – yn doarpen en stêden – oer de hiele provinsje en foarmet yn 'e mande mei it berops- en it heger ûnderwiis yn ûnder mear Bûtenpost, Dokkum, Drachten, Harns, It Hearrenfean, Ljouwert, Snits en op Skylge in tagonklik en gearhingjend netwurk fan lear- en ûntwikkellokaasjes. Sa biede wy talint de romte om har yn Fryslân te ûntwikkeljen, te studearjen, te wurkjen en wenjen te bliuwen. De ynternasjonale koprinersposysje fan Fryslân op it mêd fan sirkulariteit benutte wy bewust foar it profylarjen fan Fryslân as kennisregio, dêr't learenden bewust

foar kieze om te studearjen omdat sirkulariteit hjir ferankere is yn ûnderwiis, ûndersyk, ynnovaasje en gearwurking. Sa ferbine wy sirkulariteit oan learen, wurkjen en libjen en meitsje wy Fryslân oantreklik foar elkenien dy't bydrage wol oan de takomst.

- **OANWERVINGSSTRATEGY:** we hantearje wêr't dat mooglik is in ôfstimde oanwervingsstrategie en sjogge hoe't iepen dagen, as dat past, mear yn gearhing organisearre wurde kinne, sadat learenden bewust kieze foar in stúdzje yn Fryslân;
- **YNSTREAM IS TROCHSTREAM:** we fersterkje de gearwurking binnen de hiele ûnderwiiswaaier, fan fundearjend ûnderwiis oant mbû, hbû en wû. Mei-inoar wurkje wy oan in sterke ynstream en soepele trochstream tusken ûnderwiisnivo's, mei bysûndere oandacht foar de oergong fan fû nei mbû, hbû en wû, fan mbû nei hbû en fan hbû nei wû. Troch mienskiplike trochgeande learlinen, talintûntwikkeling, kennisútwikseling en in mienskiplike trochstreamaginda, kreëarje wy ûnderwiisrûtes sûnder drompels, sadat elkenien him optimaal ûntwikkelje kin, fan pjut oant PhD;
- **YNTERNASJONALE YNSTREAM:** wy ynvestearje yn in sterk en tagonklik oanbod fan ynternasjonale ûnderwiis, fan international primary and secondary education oant berops- en heger ûnderwiis. Dêrmei fersterkje wy it fêstigingsklimaat foar ynternasjonale húshâldingen, studinten en kenniswurkers. Wy lûke safolle mooglik mei-inoar op yn it fersterkjen fan de ynternasjonale ynstream, mei spesjaal omtinken foar de ynstream fan talint nei tekoartsektoaren fia it berops- en heger ûnderwiis;
- **OPLIEDINGSPORTFOLIO:** Wy stimme de opliedingsportfolio yn it berops- en heger ûnderwiis soarchfâldich ôf op it ferlet fan Fryslân, sadat opliedings oanslute op de fraach fan wurkjouwers (yn de folle breedte) en op de seis ekonomyske spearpunten fan de regio (rjochte op fertsjinfermogen) – wettertech, agrifood, hightech, sirkulêre materialen, maritym en gastfrijheid. Dêrmei drage wy by oan in goed funksjonearjende arbeidsmerk en oan de maatskippij as gehiel. Wy liede breed op foar wurkjouwers en sette tagelyk spesjaal yn op de seis spearpunten binnen de sirkulêre transysje, yn nauwe gearwurking mei it midden- en lytsbedriuw (mkb). Dêrby fersterkje wy net allinnich de oansluting tusken ûnderwiis en arbeidsmerk, mar stimulearje wy ek ynnovaasje en ferheegje wy de arbeidsproduktiviteit, sadat organisaasjes takomstbestindich en konkurrearjend bliuwe.

TROCH- & WIKSELSTREAM: wy realisearje soepele, fleksibele learbewegingen sûnder drompels binnen en tusken it fû, mbû, hbû en wû, mei regy foar de learende. Partners wurkje struktureel gear om stúdzjesukses te fergrutsjen, útfal te ferminderjen en talint foar Fryslân te behâlden, yn nauwe wikselwurking mei de omjouwing.

- **TROCHRINNENDE LEARRUTES:** wy fersterkje trochrinnende learrûtes binnen de hiele ûnderwiiswaaier, fan pjut oant PhD. Wy bouwe fierder oan in soepele oergong tusken ûnderwiisnivo's, ûnder mear fia fasttracks tusken fuortset ûnderwiis en beropsûnderwiis, trochstreamrûtes tusken mbû en hbû en de fierdere ûntwikkeling fan de lycea. Dêrneist ferkenne wy ynnovative rûtes tusken hbû en wû, bygelyks fia in hbû-minor mei direkte tagong ta in wû-master sûnder premaster;
- **FLEKSIBILISEARRING:** wy fleksibilisearje wêr't dat mooglik is ûnderwiis oer ynstellingen hinne, sadat learenden ienfâldiger ûnderdielen kombinearje kinne en persoanlike, trochrinnende learrûtes folgje kinne;
- **LEAR & ERKENNINGSYNSTRUMINTEN:** learresultaten wurde yn de takomst wêr't dat mooglik is ynstellingsûnôfhinklik fêstlein, ûnder mear fia “microcredentials”, EduWallet en EduID. Dit is in kompleks mearjierrich ûntwikkeltrajekt mei ferskate tempo's en in stap-foar-stapoanpak. Ut de sterke gearwurking yn Fryslân en yn ferbining mei NPuls wei wurkje wy hjir, wêr't dat kin, mei-inoar oan, mei de ambysje om learen fleksibel, responsyf, sûnder drompels en takomstbestindich te meitsjen;
- **BEGELIEDING EN TROCHFERWIZING:** wy fersterkje passende begelieding en goede trochferwizing binnen en tusken ûnderwiisynstellingen, sadat learenden harren plak fine op it nivo en by de ynstelling dy't it bêste oanslút by harren talinten en ambysjes. Sa falt gjin inkelde learende tusken wâl en skip en bliuwt talint behâlden.

UTSTREAM: wy fersterkje de útstream en de bining fan learenden en ôfstudearden oan Fryslân, sadat talint behâlden bliuwt foar de regio en him hjir fierder ûntwikkelje kin.

- **SLOW POTENTIALS:** wy kringe stúdzjefertraging tebek mei spesifyk omtinken foar slow potentials, ûnder mear fia spesjale trajekten lykas bootcamps, datadreaune monitoaring fan stúdzjefuortgong en útwikseling fan effektive oanpakken tusken ynstellingen. Doel is om dizze learenden optimaal te begelieden nei in diploma binnen de stelde termyn.
- **STAYRATE:** wy fersterkje de stayrate fan nasjonale en ynternasjonale studinten troch har, yn 'e mande mei wurkjouwers, better yn 'e kunde komme te litten mei Fryske karriêreperspektiven. Sa meitsje wy wat no noch faak ûnbekend en ûnbemind is sichtber en oantreklik, spylje wy yn op braindrain en meitsje wy talintbehâld ta in mienskiplike regionale opjefte.

- **OANFOLJENDE YNSTRUMINTEN:** wy ferkenne mei partners hokker oanfoljende ynstruminten talintbehâld fersterkje kinne, lykas regionale traineeships yn tekoartsektoaren, in mooglike Fryske Impact Fellowship foar ôfstudearden en in sterkere keppeling tusken wenjen en wurkjen, bygelyks fia in starterswenningprogramma.
- **ALUMNI:** wy sette alumni yn as ambassadeurs foar Fryslân en ferkenne hoe't wy har bliuwend belûke kinne by de regio, sawol as netwurk en rolmodel foar studinten as yn it ramt fan in libben lang ûntwikkeljen.
- **TROCHLEARE:** wy stimulearje aktyf (troch)learen binnen de hiele ûnderwiiswaaier. Wy stypje learlingen en studinten by de oergong fan fuortset ûnderwiis nei mbû, hbû en wû, stimulearje mbû-studinten om troch te streamen nei in associate degree of bachelor en moedigje hbû-studinten oan harren oplieding troch te setten yn it wittenskiplik ûnderwiis. Dêrneist ynformearje wy learenden oer de mooglikheden fan trochstream yn foltiids-, dieltiids- en duale trajekten en kreëarje wy fleksibele ûntwikkelrûtes dy't bydrage oan in libben lang ûntwikkeljen.

A.2.2 > UNTWIKKELLINE 2: LIBBEN LANG UNTWIKKELJEN

Wy bouwe oan in gearhingjend en werkenber Libben Lang Untwikkeljen (LLO)-ekosysteem foar Fryslân, dêr't in hiel libben lang leare fanselsprekkend en tagonklik is. Underwiisinstellingen wurkje fraachstjoerd en stimme harren LLO-aktiviteiten ôf mei de oaren, mei wurkjouwers en mei de arbeidsmerkregio Fryslân Werkt. Sa ûntstiet in gearhingjend aanbod foar wurkjenden, wurkjouwers en partners, dêr't wy mei ynspylje op flugge arbeidsmerktransysjes en tekoartsektoaren. De gearwurking tusken ûnderwiisinstellingen en wurkjouwers is al sterk, mei duorsume sektorale ôfspraken dêr't fraach en aanbod goed by inoar komme. Tagelyk binne der yn Fryslân in soad mkb-bedriuwen, dêr't it bondeljen fan fraach kompleks is. Troch bettere koördinaasje en gearwurking is it mooglik om better yn te spyljen op feroaringen op de arbeidsmerk. Der is in Noardelijke Human Capital Agenda dêr't wurkjouwers en ûnderwiisinstellingen by oansletten binne, en dêrneist wurke wurdt oan in Fryske fariant.

- **REGIONAAL LLO-FUNS:** wy ferkenne mei oerheden en wurkjouwers de mooglikheid fan in regionaal LLO-fûns, dêr't alle Friezen gebrûk fan meitsje kinne as stimulâns foar by- en omskoallings en dat wurkjouwers (en dan benammen lytse mkb-bedriuwen) safolle mooglik ûntsoarget;
- **KATALYSATOR FOAR YNNOVAASJE:** wy benutte LLO as katalysator foar ynnovaasje troch mei wurkjouwers te ferkennen hokker lear- en ûntwikkelfragen der spylje en dizze mei-inoar om te setten yn passende trajekten foar om-, wer- en byskoallings. Wy wurkje dêryn fraachstjoerd, sadat learen en wurkjen inoar fersterkje en sawol fakmensen as organisaasjes har kontinu fierder ûntwikkelje;
- **FRIESE MKB-ACADEMY:** wy ferkenne, yn nauwe gearwurking mei it mkb, de ûntwikkeling fan in Fryske MKB-Academy. Mei in grut part fan it mkb hawwe wy al in yntinsive en suksesfolle gearwurking. Tagelyk sjogge wy dat krekt lytsere mkb-bedriuwen faak dreger it paad nei it ûnderwiis fine kinne en minder tagong hawwe ta tiid, middels en netwurken foar oplieding. Mei en foar (lytse) mkb-bedriuwen wolle wy hjir konkreet ynfolling oan jaan. De MKB-Academy wurdt in tagonklik plak dêr't ûndernimmers telâne kinne foar gearwurking en om- en byskoallings op it gebiet fan tema's sa as finansjes, HR, digitalisearring, AI en robotisearring. Sa fersterkje wy de ferbining tusken ûnderwiis en praktyk en soargje wy dat ek lytsere ûndernimmers oanheakje kinne.
- **PUBLIKE ORGANISAASJES:** wy meitsje mei publike organisaasjes LLO-ôfspraken oer by- en omskoallings en kursustrajekten, mei as útgangspunt dat dy, wêr mooglik, fia publike ûnderwiisinstellingen yn 'e regio organisearre wurde;
- **STATUSHÂLDERS:** wy ferkenne de ûntwikkeling fan in ûnderwiisoanbod foar statushâlders troch besteande inisjativen, lykas IKS, Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF, Grotius en NT2-trajekten, as dat mooglik is, te ferbinen en sa statushâlders de kâns te jaan te learen, wurkjen en mei te dwaan yn Fryslân.

Binnen LLO jildt dat net alles tagelyk kin of hoecht. Partners meitsje bewuste karren, bouwe fierder op wat wurket en rjochtsje har op tema's dêr't mienskiplike ynset mearwearde hat.

A.2.3 > UNTWIKKELLINE 3: UNDERNIMMERSKIP

Om it tema ûndernimmerskip hinne kontinuearje en fersterkje wy de gearwurking tusken de ynstellingen en it mkb fia it programma FRIS. Fia FRIS ûntwikkelje wy in gearhingjende mienskiplike programmearring op it mêd fan ûndernimmerskip, dêr't learenden neist harren reguliere oplieding in spesjale learrûte ûndernimmerskip mei folgje kinne.

- **LEARRUTE UNDERNIMMERSKIP:** we biede learenden neist harren reguliere oplieding in spesjale learrûte oan, dy tagonklik is foar (ynternasjonale) studinten op ferskate nivo's en rjochte is op it ûntwikkeljen fan ûndernimmersfeardichheden, it starten fan in eigen ûndernimming en opfolging;
- **FASILITEITEN, EKSPERTIZE & BEGELIEDING:** wy organisearje en ûntslute wêr't dat mooglik is net allinnich de programmearring, mar ek de fasilititeiten, ekspertize en begelieding mei-inoar;
- **TOPONDERNEMERS-FUNS:** as ûnderdiel fan dy oanpak sette wy it Topondernemers-fûns yn, finansiële troch ûnder oaren FB Oranjewoud, dat elk jier studinten stipet mei finansiering en mentorskip troch betûfte ûndernimmers;
- **FOUNDED & TOPMINOR BOOST YOUR BUSINESS:** fia in tal hbû- en wû-ynstellingen kontinuearje wy de ferbining mei Founded as noardlik programma foar start-ups en sosjale ynnovaasjes en mei de Topminor Boost Your Business fia De Noorderlingen;
- **FRYSKE UNDERNIMMENDE STUDINT FAN IT JIER:** wy ûntwikkelje de beweging fierder, ûnder oaren troch de yntroduksje fan de Fryske ûndernimmende studint fan it jier, keppele oan de Fryske Undernimming fan it jier, om ûndernimmende learenden sichtber te meitsjen en te beleanen;
- **WILLY WOARTELS:** wy sykje spesifyk nei wizen om ynnovaasjes fan PhD-studinten, praktoaren, lektoaren en wittenskippers better ta ûntwikkeling bringe te kinnen, troch dy 'Willy Woartels' te ferbinen mei ûndernimmende studinten of har spesifike ûndernimmerskipsfeardichheden by te bringen.

A.2.4 > UNTWIKKELLINE 4: SPARK THE MOVEMENT

Mei it programma SPARK the Movement kontinuearje en fersterkje wy de ynstellings-oerstiigjende gearwurking op it mêd fan learen foar duorsume ûntwikkeling, yn gearwurking mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes en stipe troch de Vereniging Circulair Friesland. It programma stimulearret transformatyf learen en wurket op grûn fan in "whole skoalle approach", dêr't duorsumens en sirkulariteit yn ferbûn wurde oan ûnderwiis, organisaasje en regionale gearwurking. It programma rint oant en mei 2027. Dêrnei beëinigje wy SPARK the Movement – as ôfsûnderlik bûten de ûnderwiisynstellingen organisearre programma – mar sette wy it gedachtegoed, de beweging en de ûnderlinge gearwurking mei klam troch as ynhâldlike basis foar de fierdere ûntwikkeling fan it ûnderwiis en gearwurking mei ús partners.

- **FUORTSETTING:** wy sette nei 2027 it gedachtegoed, de beweging en de gearwurking fan SPARK the Movement troch yn en tusken de ûnderwiisynstellingen;
- **FERANKERING:** wy ferkenne mei-inoar hoe't de prinsipes en wurkwizen fan SPARK the Movement duorsum ferankere wurde kinne binnen de ûnderwiisynstellingen en yn harren ûnderlinge gearwurking. Wy wolle mear mienskiplik eigenskip nimme oer it gedachtegoed fan SPARK the Movement en oer de fierdere ûntwikkeling dêrfan;
- **RCE ON EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT:** wy ferkenne hoe't de posysje fan it troch de Feriene Naasjes erkende Regional Centre of Expertise (RCE) yn it ramt fan Education for Sustainable Development duorsum ynbêde wurde kin, sadat de ynternasjonale erkenning, netwurken en wurkwizen fan it RCE ek nei 2027 noch bydrage kinne oan transformatyf learen en duorsume ûntwikkeling. Wy wurkje yn de kommende perioade mei-inoar fierder út hoe't dat eigenskip en boargjen stal krije moat;
- **VERENIGING CIRCULAIR FRIESLAND:** yn 'e mande mei Vereniging Circulair Friesland (VCF) en it dêrby oansletten mkb ferkenne wy hoe't wy de krúsjale rol fan it ûnderwiis binnen de feriening en yn de transysje nei in sirkulêre ekonomy ek nei 2027 optimaal boargje en fersterkje kinne.

A.2.5 > UNTWIKKELLINE 5: STUDINTEWOLWEZEN

Wy sette ús as ûnderwiisinstellingen aktyf yn foar it wolwêzen fan ús learenden, gelikense kânsen en in ynklusive learomjouwing. Elke ynstelling hat dêrfoar in eigen belied, foarsjenningen en inisjativen opsetten. Tagelyk sjogge wy de mearwearde om, wêr't dat kin, fan inoar te learen en mei-inoar op te lûken, sûnder de eigen ferantwurdlikheid fan ynstellingen los te litten. Binnen dizze mienskiplike ferkenning rjochtsje wy ús op de folgjende ûnderdielen:

- **KENNIS & EKSPERTIZE DIELE:** wy ûndersykje hoe't kennis, ekspertize en goede foarbylden op it mêd fan studintewolwêzen better dield wurde kinne, ûnder mear om tema's hinne as iensumens, middelgebrûk, ynklusiviteit en sosjale feilichheid;
- **MIENSKIPLIKE PROGRAMMEARRING:** wy ferkenne of it mooglik en winsklik is om mei-inoar programmearring te ûntwikkeljen oangeande spesifke dagen en tema's, lykas Blue Monday, de Wike fan de lensumens, Orange the World, Pearske Freed en Ketj Koti;
- **FERBINING FAN NETWURKEN & COMMUNITIES:** wy wolle inoars netwurken en communities, ûnder oare op it mêd fan ferskaat en ynklusiviteit, earste generaasje studinten en learenden dy't spesifke stipe nedich hawwe, sa as studinten mei neurodiversiteit, better sichtber meitsje en wêr dat mooglik is mei inoar ferbine. Sa kinne learenden, ôfhinklik fan wêr't se studearje, gebrûk meitsje fan in breder en tagonklik netwurk foar stipe en moeting. Ut dy ferbining wei sykje wy aktyf de gearwurking mei ûndernimmers, oerheden en wolwêzens- en belangeorganisaasjes om gear te wurkjen oan in ynklusive mienskip;
- **GEARWURKING MEI WOLWÊZENSORGANISAASJES & LEEUWARDEN-OOST:** wy sykje aktyf de ferbining mei wolwêzensorganisaasjes en kontinuearje de gearwurking mei Leeuwarden-Oost. Yn dat stedsdiel fan Ljouwert drage ûnderwiisinstellingen mei wolwêzensorganisaasjes, bewenners en oare partners by oan kânsegelikens, talintûntwikkeling en wolwêzen, troch ûnderwiis, moeting en stipe yn de wyk mei-inoar te ferbinen;

Dy ynset is derop rjochte learenden te stypjen by it ûntdekkjen wa't hja binne en wa't hja wurde wolle en de romte te jaan foar ûntplooiing yn in ferskate, ynklusive en feilige omjouwing – sawol persoanlik as yn de ûntwikkeling fan harren kennis en feardichheden.

A.2.6 > UNTWIKKELINE 6: LEARENDE MIENSKIP & REGIONALE MOETING

Wy fersterkje binnen it OAF it learend ekosysteem troch moeting, útwikseling en gearwurking rjochte op de brede wolfeart (ús kompas) en sirkulariteit (ambysje). Dat dogge wy fia de folgjende inisjativen:

- **WIKE FAN DE REGIO:** wy kontinuearje de Wike fan de Regio, dêr't learenden, dosinten en ûndersikers op meardere nivo's en oer disciplines hinne yn gearwurkje oan aktuele maatskiplike fraachstikken, yn oparbeidzjen mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes út Fryslân. Dizze wike kriget foarm út 'e praktyk en jout teams fan ûnder op de romte om inisjativen te ûntwikkelen en de wike mei-inoar te organisearjen;
- **FRYSK UNDERWIISKONGRES:** wy ferkenne oft wy alle jierren in Frysk ûnderwiiskongres organisearje kinne foar de folsleine ûnderwiiswaaier fan pû, fû, hbû en wû, dêr't ek altyd in aktueel tema sintraal stiet en romte is foar moeting en mienskiplike refleksje;
- **TALENTHOUSE:** wy drage aktyf by oan de ûntwikkeling fan in Talenthouse, rjochte op it fersterkjen fan in sterker ynternasjonaal klimaat foar ynternasjonale kenniswurkers;
- **JONGEREINPLATFOARMS:** wy stypje wêr't dat mooglik is jongereinplatfoarms sa as it Interbestuurlijk Overleg Orgaan Studenten, stúdzjeferieningen, Generatie 2035, Tienskip en it Jongerenberaad Waddengebiet;
- **HYBRIDE DOSINTSKIP:** wy moedigje hybride dosintskip oan, sawol fysyk as digitaal, sadat professionals út de praktyk yn dieltiid les jaan kinne en dosinten ek aktyf bliuwe yn de beropspraktyk, om kennis, feardichheden en ûnderfining duorsom mei inoar te ferbinen;
- **LEARLINGE- & STUDINTERIEDEN:** wy stimulearje dat learlinge- en studinterieden inoar fine kinne, fan inoar leare en mienskiplike fraachstikken agindearje yn bygelyks it Fries Onderwijsberaad en it Breed Bestuurlijk Overleg.

A.2.7 > DEVELOPMENT PATHWAY 7: LEEUWARDEN STUDENT CITY

Wy kontinuearje Ljouwert Student City (LSC) as mienskiplik inisjatyf fan ûnderwiisinstellingen, oerheden en ûndernimmers, rjochte op it fersterkjen fan it studintelibben yn Ljouwert en it fergrutsjen fan de bining tusken learenden en de stêd. Dêrmei stypje wy studinten, stimulearje wy sport en moeting en drage wy by oan in oantreklik, ynklusyf en libben studinteklimaat. Tagelyk wolle wy mei LSC aktyf bydrage oan de posisjonearring fan Fryslân as de meast sirkulêre regio fan 'e wrâld, troch duorsumens en sirkulariteit in fanselsprekkend ûnderdiel te meitsjen fan it studintelibben. We sette LSC troch oant 2030 en wurkje gear mei oerheden en ûndernimmers oan in slutende en duorsume begrutting, sadat elke studint yn Fryslân rekkenje kin op in ryk en sinfol studintelibben.

- **YNTRODUKSJEAKTIVITEITEN:** wy organisearje fia LSC ûnder mear yntroduksjeaktiviteiten om studinten wolkom te hjitten en harren bining mei de stêd te fersterkjen;
- **SPORT EN MOETING:** wy fasilitearje sport en moeting as wichtich ûnderdiel fan in oantreklik en ynklusyf studintelibben;
- **BREED STEDSOERLIS:** wy bliuwe ferbûn oan it breed stedsoerlis tusken de gemeente Ljouwert, studinteferieningen en it studintefakbûn Interbestuurlijk Overleg Orgaan Studenten (IBOS), en dizze gearwurking wolle wy fierder fersterkje en wêr't dat past ek útwreidzje.

Dizze aktiviteiten wolle wy fierder fersterkje en wêr't dat past ek útwreidzje. Yn dat ramt ferkenne wy ûnder oaren de folgjende mooglikheden:

- **KULTUERPAS:** wy ferkenne de ûntwikkeling fan in kultuerpas, wêrmei't learenden tsjin in redusearre taryf gebrûk meitsje kinne fan kulturele foarsjenningen;
- **MEDIAHUIS NOORD:** wy ferkenne ôfspraken mei Mediahuis Noord oer fergees of redusearre tagong ta nijs foar learenden;
- **BIBLIOTEEK EN TRESOAR:** wy ferkenne ôfspraken mei biblioteken en Tresoar oer in fergees of redusearre abonnemint;
- **STUDIUM GENERALE:** wy ferkenne oft gearwurking mooglik is en der twa grutte ynspirearjende lêzingen yn it jier jûn wurde kinne, mei yn relaasje ta it feit dat in tal ynstellingen mei-eigener is fan Studium Generale.

Wy wolle dy inisjativen gearbringe yn ien studinteplatfoarm of app, as sintraal en ynteraktyf plak dêr't studinten alles fine kinne wat relevant is foar harren studintelibben yn Ljouwert;

- **FOARSJENNINGEN & TAGONG:** wy ûntslute fia dit platfoarm foarsjenningen lykas de kultuerpas, sportfasiliteiten, frijkaartsjes of koartingen en in oersicht fan kulturele ynstellingen en harren programma's, mei ienfâldige tagong fia in QR-koade of digitale tagong;
- **PRAKTYSKE YNFORMAASJE & STIPE:** wy biede fia dit platfoarm ek praktyske ynformaasje en stipe by it studintelibben, lykas tips, foarsjenningen yn de stêd en mooglikheden om oare studinten te moetsjen;
- **UTAGINDA:** wy ferkenne mei partners op it mêd fan marketing en eveneminten oft ek de útaginda fan de stêd yn it platfoarm yntegrearre wurde kin, sadat studinten in ien omjouwing tagong hawwe ta aktiviteiten, eveneminten, lêzingen en kulturele programma's yn Ljouwert. Doel is dat studinten harren gau thús fiele, de stêd kennen leare en aktyf dielnimme oan it sosjale en kulturele libben.

As lêste wolle wy ferkenne hoe't ek oare ûnderwiislokaasjes – yn it berops- en heger ûnderwiis – yn Fryslân en de learenden dy't dêr studearje better belutsen wurde kinne, sadat sy ek gebrûk meitsje kinne fan yntroduksjeaktiviteiten en foarsjenningen. Wy rjochtsje ús dêrby yn it bysûnder op de mbû-lokaasjes Bûtenpost, Dokkum, Drachten, Harns, It Hearrenfean en Snits, sadat learenden yn de hiele provinsje profitearje kinne fan it netwurk, de programmearring en de stipe dy't LSC biedt.

B > UTWURKING WURKAGINDA: UNDERSYK

B.1 > DE DREAM

Yn 2030 is Fryslân in regio dêr't ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen yntinsyf gearwurkje mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes oan ûndersyk en falorisaasje. Mei-inoar wurkje wy oan oplossingen foar maatskiplike fraachstikken, yn ferbining mei Europa en ynternasjonale partners. Wrâld-wide útdagingen krije hjir in lokale betsjutting, wylst Fryske oplossingen harren paad fine nei Europa en de wrâld.

Fryslân foarmet yn 'e mande mei it midden- en lytsbedriuw (mkb) ien gearhingjend kennis- en ynnovaasje-ekosysteem. Underwiis en ûndersyk fersterkje inoar yn sterke (hybride) ûndersykgroepen op it snijflak fan op 'e praktyk rjochte, tapast en wittenskiplik ûndersyk. Yn nauwe gearwurking mei partners drage sy direkt by oan ynnovaasje en oplossingen yn de praktyk, ûnder mear fia hubs en kampussen dêr't learen, ûndersykjen en tapassen gearkomme. Dy hubs en kampussen foarmje mei-inoar in ferbûn netwurk, elk mei in eigen profyl en mei-inoar ien gehiel, ferbûn mei Noard-Nederlân, Europa en dêr-bûten. Hjir moetsje ûnderwiis, ûndersyk en praktyk inoar en ûntsteane nije ynsichten en tapassingen. Sa ûntwikkelje wy Fryslân ta in regio dy't komplekse fraachstikken omset yn wurkbere oplossingen – woa-tele yn de regio en ferbûn mei de wrâld.

B.2 > DE UTFIERING

Om dizze dream te realisearjen wurket it Underwiisakkoart Fryslân (Onderwijsakkoord Fryslân, OAF) mei gearhingjende ûntwikkellinen, dêr't ynstellings út harren eigen krêft en mooglikheden wei oan bydrage. Dy linen ferskille yn foarm, tempo en gearstalling en wurde útfierd yn wikseljende koälysjes – fan brede programma's oant rjochte inisjativen – en bliuwe adaptyf: nije ûntwikkellinen ûntsteane dêr't dat nedich is.

B.2.1 > UNTWIKKELLINE 8: HYBRIDE UNDERSYKSGROEPEN, HUBS & KAMPUSSEN

Wy fersterkje it Fryske kennis- en ynnovaasje-ekosysteem troch op 'e praktyk rjochte, tapast en wittenskiplik ûndersyk dêr't dat mearwearde hat byinoar te bringen yn hybride ûndersykgroepen en dit te ferbinen mei hubs en kampussen as plakken dêr't ûnderwiis, ûndersyk, ynnovaasje en praktyk byinoar komme. Hubs en kampussen binne dêryn in mienskiplike ferantwurdlikheid fan de oanbelangjende partijen en operearje binnen it ramt fan brede wolfeart en de dêrmei gearhingjende (ekonomyske) aginda's – almeast yn gearwurking mei it mkb. It hjoeddeistige oersicht fan hybride ûndersykgroepen, hubs en kampussen is te finen yn taheakke III.

- **METROKAART:** wy meitsje it netwurk fan kennis en ynnovaasje yntegraal en sichtber yn in publyk tagonklike metrokaart fan kampussen, stipe troch datadreaun ynsicht en in periodike impactrapportazje. Wy bringe fia dizze metrokaart yn byld hoe't hubs en kampussen har ta inoar ferhâlde, wêr't fersterking of bondeling mearwearde biedt en wêr't kânsen lizze om ferbiningen ûnderling en oer sektoaren hinne te ferdjipjen;

- **YNVESTTEARRINGSLOGIKA:** wy meitsje yn gearhing mei regionale, nasjonale en Europeeske aginda's op grûn fan in dúdlike ynvestearringslogika en gearhingjende ûntwikkellinen ('treintsjes') goed ûnderboude karren oer de fierdere ûntwikkeling, ikerjen of – as dat nedich is – beëiniging fan aktiviteiten;
- **NIJE HYBRIDE UNDERSYKSGROEPEN, HUBS & KAMPUSSEN:** wy ferkenne wêr't dat relevant is de mienskiplike ûntwikkeling fan nije hybride ûndersykgroepen, hubs en kampussen;
- **NOARDLIKE GEARWURKING:** wy posisjonearje de Fryske hybride ûndersykgroepen, hubs en kampussen as yntegraal ûnderdiel fan de noardlike gearwurking, ûnder mear fia it Akkoord van Groningen en de Universiteit fan het Noorden (UvhN);
- **KONNECT:** wy kontinuearje it programma Konnect (2025-2029), ûnderdiel fan de UvhN, dat mkb, ûnderwiis en ûndersyk helpt inoar better te finen en gear te wurkjen en sa de ynnovaasje krêft yn Noard-Nederlân fergruttet;
- **YNBUSINESS:** wy brûke de ûnderfiningen fan Fryske hubs en kampussen dy't út Konnect wei middels ûntfange yn de fierdere útwurking en ferdjipping fan de kampusstruktuer en soargje dêrby foar in bettere oansluting mei de earsteline-organisaasje Ynbusiness.

B.2.2 > UNTWIKKELLINE 9: YNTERNASJONALE & EUROPEESKE GEARWURKING

Wy fersterkje de ynternasjonale netwurken fan de ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen yn Fryslân troch gearwurking, kennisdieling en mienskiplike posisjonearring better mei-inoar te ferbinen.

- **EUROPEESKE KENNISAGINDA:** wy wurkje ta nei in mienskiplike Europeeske kennisaginda en community, dy't oanslút by ús hybride ûndersykgroepen en kampussen lykas opnommen yn de metrokaart;
- **SUBSYDZJE-ADVYS:** wy sette subysdzje-adviseurs spesifyk en yn gearhing yn op Europeeske kânsen;
- **COMMUNITY OF PRACTICE:** wy wurkje mei in ynformele community of practice dêr't ekspertize yn dield wurdt en benut, mei as doel de effektiviteit en kwaliteit fan ús Europeeske ynset te fergrutsjen sûnder nije formele struktueren op te setten;
- **EUROPAPACT FRYSLAN:** wy ferbine dy ynset mei EuropaPact Fryslân (EPF), dat Europa tichter by Fryslân bringt en Fryslân tichter by Europa. Wy wurkje binnen EPF gear mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes oan kennisútwikseling en mienskiplike Europeeske oanfragen, ûnder mear fia masterclasses en voucherregelingen.

B.2.3 > UNTWIKKELLINE 10: RESEARCHER/ENTREPRENEUR IN RESIDENCE

Wy ferkenne de mooglikheid om alle jierren (ynter)nasjonaal toansettend talint tydlik oan Fryslân te ferbinen yn 'e foarm fan in topûndersiker of topûndernimmer, om learenden, dosinten, ûndersikers en gearwurkingspartners te ynspearearjen en te fersterkjen mei nije perspektiven, aktuele kennis en (ynter) nasjonale ûnderfining.

- **YNTERNASJONAL TOPTALINT:** wy ferkenne oft dizze ekspert him, wannear't dat ynhâldlik passend en finansjeel helber is, foar in fêste perioade ferbine kin as researcher yn residence of entrepreneur yn residence. Yn dy rol wurket de ekspert gear mei ien of meardere hybride ûndersykgroepen en/of kampussen oan in konkreet fraachstik en draacht aktyf by oan ûnderwiis en kennisdieling, ûnder mear fia gastkolleezjes, masterclasses, workshops en ynteraksje mei learenden en professionals. De ynset rjochtet him op strategyske spearpunten fan Fryslân. De finansiering wurdt ferkend fia in kombinaasje fan publike middels en bydragen fan fûnsen en oerheden.

C > UTWURKING WURKAGINDA: BEDRIUWSFIERING

C.1 > DE DREAM

Yn 2030 azemet de bedriuwsfiering fan de ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen yn Fryslân deselde geast as it learen en ûndersykjen sels: sirkulêr, ferbûn en yn beweging. Ynstellingen hâlde harren eigenheid, mar diele wat har sterker makket. Sa ûntstiet romte foar kwaliteit, duorsumens en maatskiplike betsjutting. Us digitale en fysike omjouwingen slute naadleas opinoar oan: systemen fersterkje inoar en technology ferbynt yn stee fan te fersnipeljen. Dat dogge wy mei stipe fan SURF en NPuls en troch de feilige en ferantwurde ynset fan generative AI fia EduGenAI. Mei in EduID en EduWallet bewege learenden harren frij troch ûnderwiis, ûndersyk en praktyk, mei regy oer harren eigen lear- en ûntwikkelrûte. Digitalisearring en AI stypje dat as stille krêft: se nimme kompleksiteit fuort en meitsje romte foar kreativiteit, moeting en ûntwikkeling.

Us kampussen en gebouwen binne duorsum, ynklusyf en útnûgjend. It binne ynspirearjende wurk- en learplakken dy't funksjonearje as libjende ynnovaasje-ekosystemen. Ek as wurkjouwers foarmje de ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen in sirkulêre mienskip. Wy brûke de rykdom oan talinten yn 'e maatskippij en biede minsken de romte en kânsen om by ús te wurkjen en har te ûntwikkeljen.

C.2 > DE UTFIERING

Om dizze dream te realisearjen wurket it Underwiisakkoart Fryslân (OAF) mei gearhingjende ûntwikkellinen, dêr't ynstellingen út harren eigen krêft en mooglikheden wei oan bydrage. Dy linen ferskille yn foarm, tempo en gearstalling en wurde útfierd yn wikseljende koälysjes – fan brede programma's oant rjochte inisjativen – en bliuwe adaptyf: nije ûntwikkellinen ûntsteane dêr't dat nedich is.

C.2.1 > UNTWIKKELLINE 11: SIRKULERE YNKEAP

Wy ferkenne mei-inoar oft en wêr't gearwurking op it mêd fan sirkulêr ynkeapjen oantoanbere mearwearde opsmyt wat effektiviteit, kosten en maatskiplike impact oanbelanget. Dat dogge wy fia it

- **PROGRAMMA SIRKULÊRE OPDRACHTEN EN YNKEAP:** wy brûke dit programma as ynstrumint om de transysje nei in sirkulêre ekonomy fia ynkeap te stypjen en te ferhastigjen. Dêrby brûke wy aktyf de kennis en it netwurk fan Vereniging Circulair Friesland (VCF), sadat praktykûnderfining en ynnovaasje út de regio tapast wurde binnen ús organisaasjes.

C.2.2 > UNTWIKKELLINE 12: FESTGOED

Wy wurkje op it mêd fan fêstgoed gear fia struktureel fêstgoedoverlis, dêr't wy ôfstimme oer oer- en ûnderkapasiteit, optimalisaasje fan besteand fêstgoed, nijbou, kampusûntwikkeling en it mei inoar brûken fan fasiliteiten, mei útdruklike belutsenens fan partners as de gemeenten. Wy sette dy gearwurking yn foar it effisjint brûken fan middels en it fergrutsjen fan maatskiplike mearwearde.

- **ENERZJY & WETTER:** wy ferkenne hoe't it enerzjy- en wettergebrûk yn ús gebouwen fermindere wurde kin en hoe effisjinter mei wetter en enerzjy omgien wurde kin. Dêrby brûke wy ús mienskiplike kennis en fersterkje wy ús mei de ekspertize út de regio wei;
- **KLIMAAT- EN CO2-NEUTRAAL:** wy wurkje troch it dielen fan kennis en ûnderfining mienskiplik ta nei klimaat- en CO2-neutrale gebouwen en kampussen. Dêrby brûke wy ús mienskiplike kennis en fersterkje wy ús mei de ekspertize út de regio wei;
- **ACHMEATOER:** wy ferkenne mei de gemeente Ljouwert, de provinsje Fryslân en Harns Invest de helberens, rânebetingsten en mearwearde fan it ûntwikkeljen fan de Achmeatoer ta in ikoanyk stúdzje- en moetingssplak foar learenden. Wy ûndersykje oft de boppeste ferdjippingen ynrjochte wurde kinne as eigentiidske stúdzjewurkplakken, sadat studearjen, gearwurkjen en moetsjen gearkomme op in sintrale regionale hotspot neist stasjon en binnenstêd.

C.2.3 > UNTWIKKELLINE 13: IEPENBIER FERFIER

Wy ferkenne hoe't wy rjochting oerheden mei-inoar oplûke kinne yn petearen oer iepenbierferfierkonsesjes en oer de berikberens fan ûnderwiis- en kampuslokaasjes, ynklusyf de ferbiningen mei de Waadeilannen, yn ôfstimming mei de konsesjeferlieners provinsje Fryslân en de Ryksoerheid.

C.2.4 > UNTWIKKELLINE 14: DIGITALISEARRING

Wy wurkje elk op eigen tempo oan de digitalisearring fan ûnderwiis, ûndersyk en bedriuwsfiering, en fersterkje tagelyk wêr't dat mooglik is de ôfstimming, kennisdieling en gearwurking binnen Fryslân. Wy brûke de lanlike stipe-organisaasjes en programma's lykas SURF, Edu-V en NPuls as oangryppunten foar mienskiplike ûntwikkeling.

- **SURF:** wy brûke SURF foar in mienskiplike digitale ynfrastruktuer en foar gearwurking en ynteroperabiliteit binnen ûnderwiis en ûndersyk;
- **EDU-V:** wy slute oan by Edu-V foar feilige, fleksibele en takomstbestindige standerts foar digitale gegevensútwikseling en digitale learmiddels;
- **NPULS & EDUGENAI:** wy benutte NPuls foar digitalisearring, fleksibilisearring en ynnovaasje fan it ûnderwiis, sa as de ûntwikkeling en it brûken fan digitale learmiddels en mienskiplike digitale foarsjenningen, wêrby't generative AI fia EduGenAI it ûnderwiis en ûndersyk feilich en ferantwurde stipet;
- **"SLEUTELTEAMS":** wy ferbine dit oan lanlike "sleutelteams" foar ûntwikkeling, ôfstimming en ymplemintasje.
- **CENTRE FOR TEACHING & LEARNING:** wy ferkenne hoe't wy yn Fryslân om digitalisearring hinne bestjoerlik sa goed mooglik ôfstimme kinne en hoe't meiwurkers dy't wurkje oan digitalisearring inoar moetsje kinne, kennis diele en best practices útwikselje kinne, ûnder mear fia in Centre for Teaching & Learning. Wy soargje foar in goede oansluting fan systemen, ûnder oare oangeande EduID, EduWallet en oare IT-foarsjenningen foar digitale identiteit, tagong en gegevensdieling;
- **AI-FACTORY, BACH & BEETHOVEN:** wy ferkenne hoe't de AI-Factory en de programma's Beethoven en Bach ekstra kânsen biede foar ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje. Wy fersterkje wêr't dat kin de gearwurking, sadat meiwurkers dy't wurkje oan fleksibilisearring, digitalisearring, cyberfeilichheid(NIS2), striidberens en privacy struktureel kennis diele, fan inoar leare en mei-inoar oplûke binnen de Fryske kontekst en as kollektyf by kânsen earne oars.

C.2.5 > UNTWIKKELINE 15: MINSKE & ORGANISAASJE

Wy wurkje op it mêd fan minske en organisaasje gear wannear't dat bydraacht oan oantreklik, ynklusyf en takomstbestindich wurkjouwerskip, mei behâld fan de eigen ferantwurdlikheid fan elke ynstelling.

- **UTWIKSELING & DETASJEARRING:** wy ferkenne hoe't útwikseling en detasjearring fan meiwurkers better fasilitearre wurde kin, sadat kennis en ûnderfining oer ynstellingen hinne brûkt wurde en meiwurkers har breder ûntwikkelje kinne;
- **BY- & OMSKOALLING:** wy organisearje wêr't dat mooglik is mei-inoar by- en omskoalling fan meiwurkers en nimme dit ûnderling by inoar ôf, sadat profesjonele ûntwikkeling troch de hiele karriêre hinne fanselsprekkend en tagonklik wurdt;
- **BAAN AFSPRAAK BANEN:** wy ferkenne in mienskiplike oanpak fan Baan Afspraak Banen (BAB), mei as doel om minsken mei in ôfstân ta de arbeidsmerk aktyf kânsen te bieden binnen de ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen;
- **TALINTUNTWIKKELING & PERSONIELSPANNING:** wy ferkenne fierdere gearwurking oangeande talintûntwikkeling en personielsplanning, lykas it mienskiplik ynspyljen op krapte op de arbeidsmerk, it dielen fan ekspertize op it mêd fan organisaasjeûntwikkeling en it fersterkjen fan fitaliteit en duorsume ynsetberens fan meiwurkers.

TAHEAKKE II > WAY OF WORKING 2026-2030

2.1 > US MOTTO: SELS – MEI-INOAR – DWAAN

It Underwiisakkoart Fryslân (OAF) freget om in wurkwize dy't past by de gearwurking yn de regio. Wy nimme ferantwurdlikheid foar ús eigen bydrage, sykje inoar op wêr't gearwurking nedich is en organisearje de útfiering sa folle mooglik yn de praktyk. Foar de perioade 2020-2030 kieze wy foar in lichtere en fleksibelere wurkwize. Gjin swier programma mei in aparte bestjoerslaach, mar ek gjin frijbljuwende gearwurking sûnder dúdlike ôfspraken. Wy kombinearje romte yn de útfiering mei heldere ôfspraken oer eigenskip, fuortgong en resultaat. It prinsipe “sels – mei-inoar – dwaan” jout dêrby rjochting oan ús hanneljen. Dat dogge wy foar elke ûntwikkelline yn wikseljende koälysjes, faak yn “triple helix”-gearwurking tusken ûnderwiis, ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes.

- **SELS:** elke partner nimt de ferantwurdlikheid út de eigen opdracht, ekspertize en posysje wei;
- **MEI-INOAR:** de opjeften fan Fryslân freegje om ferbining tusken ûnderwiis, ûndersyk, oerheden, ûndernimmers en maatskiplike organisaasjes;
- **DWAAN:** de wearde fan it akkoart moat úteinlik sichtber wurde yn útfiering, resultaten en merkberere fersterking fan Fryslân.

2.2 > US GEARWURKING: LICHT ORGANISEARRE, SKERP OP RESULTAAT

De útfiering fan it OAF wurdt bewust licht organisearre. Untwikkellinen wurde net útwurke yn swiere programma's of wiidweidige ferantwurdingsstrukturen, mar yn koälysjes dy't wurkje út in mienskiplike bedoeling wei, mei werkenber eigenskip en in beheind tal konkrete resultaten. Dy lichte organisaasje freget just om skerp wêzen op resultaat. Dêrom wurdt foar elke wurkaginda en foar elke ûntwikkelline hieltyd wurke út deselde minimale útfieringslogika wei:

- in helder doelbyld;
- in beheind tal konkrete resultaten of trochbraken foar de kommende perioade;
- eksplisyt eigenskip;
- in werkenbere koälysje fan belutsen partners;
- in fêst ritme fan fuortgong, refleksje en bystjoering.

Foar elke ûntwikkelline wurdt dat sichtber makke yn in kompakt útfieringsformat, dêr't doel, eigenskip, belutsen partners, earstfolgjende trochbraken en fuortgong op haadlinen yn fêstlein binne. Sa bliuwt de útfiering fleksibel en op 'e praktyk rjochte, sûnder dat gearhing, fuortgong en oansprekberens út byld reitsje.

2.3 > US OFSTIMMING: FRYSK UNDERWIISBERIED

De bestjoerlike ôfstimming foar de kennisynstelling fynt plak yn it Frysk Underwiisberied (Fries Onderwijsberaad). Elke ûnderwiis- en ûndersyksynstelling wurdt dêryn fertsjintwurdige troch ien bestjoerder. It beried bewekket de koers fan it akkoart en besprekt de fuortgong fan de útfiering. It beried hat fiif taken:

- it fêststellen en sa nedich ikerjen fan de mienskiplike koers;
- it prioritearjen fan ûnderwerpen en ûntwikkellinen;
- it folgjen fan fuortgong en resultaten;
- it besprekken en oplossen fan knyp punten;
- it nimmen fan bestjoerlike besluten dêr't dat nedich is.

It Frysk Underwiisberied is dêrmei net allinnich in oerlistafel, mar ek it knooppunt dêr't it ûnderwiis him ferieniget, in mienskiplike koers bepaalt en as kollektyf optreedt rjochting oare partners binnen de triple helix. Tagelyk stiet it beried yn direkte ferbining mei de triple helix-netwurken yn Fryslân, dêr't tegearre mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes ek rjochting jûn wurdt oan mienskiplike opjeften. Yn dit mei-inoar opspyljen drage it Frysk Underwiisberied en dizze netwurken by oan it stellen fan prioriteiten en it bieden fan bestjoerlike rêchdekking dêr't trochbraken of ekstra ferbining nedich binne. Dit is essinsjeel, omdat in grut part fan de ambysjes út it OAF allinnich realisearre wurde kin yn nauwe gearwurking binnen de triple helix. It Frysk Underwiisberied bestiet út bestjoerlike fertsjintwurdigers fan Aeres, Firda, NHL Stenden Hegeskoalle, Hegeskoalle Van Hall Larenstein, Ryksuniversiteit Grins/Campus Fryslân, VO Fryslân, de provinsje Fryslân, de gemeente Ljouwert en de Vereniging Friese Gemeenten. It beried komt elk fearnsjier byinoar, wêrby't de foarsitter en sekretaris ferantwurdlik binne foar de wurklist, tarieding en opfolging. Oare partners binnen it OAF – sa as Dairy Campus/Wageningen University & Research, Economic Board Fryslân, Fryske Akademy, Interbestuurlijk Overleg Orgaan Studenten, Vereniging Circulair Friesland, VNO-NCW MKB Noord en Wetsus – binne as agindalid belutsen. Fraachstikken dy't om bredere ôfstimming of konkrete stappen yn triple helix-ferbân freegje, wurde fia dizze netwurken oppakt en fierder brocht oan de dêrfoar bedoelde tafels.

2.4 > US RJOCHTING: WURKAGINDA'S & UNTWIKKELLINEN

De útfiering fan it OAF wurdt dien fia trije wurkaginda's, nammentlik ûnderwiis, ûndersyk en bedriuwsfiering. Binnen dy wurkaginda's binne fyftjin ûntwikkellinen beneamd. De wurkaginda's jouwe gearhing en rjochting. De ûntwikkellinen jouwe oan op hokker nivo de útfiering bart. Net elke ûntwikkelline freget deselde oanpak. Guon linen binne rjochte op útfiering en opskaling, oare op ferkennen, ûntwerp of ferbining. Dêrom wurdt foar elke ûntwikkelline wurke mei in passende koälysje, fierder bouwend op wat yn de regio al bestiet oan gearwurking, ekspertize en netwurken. It OAF is dêrby in mienskiplik ramt en gjin ekstra hierargyske laach. De útfiering leit yn en tusken de ynstellingen en yn de gearwurking mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes.

2.5 > US WIZE FAN GEARWURKJEN: EIGENERSKIP & ROLLEN

Elke wurkaginda en ûntwikkelline hat in dúdlike rolferdieling.

- **BESTJOERLIK EIGENER:** foar elke wurkaginda wurde bestjoerlike eigeners oanwiisd. Hja soargje foar bestjoerlike boarging en opdrachtjouwerskip, ferbine de wurkaginda's oan de relevante triple helix-netwurken en binne oansprekber op fuortgong, gearhing en prioritearring;
- **OANLÛKER:** foar elke ûntwikkelline wurdt (op syn minst) ien oanlûker oanwiisd: in direkteur, manager, programmalieder of oare ferantwurdlike professional út ien fan de ynstellingen of út de partners wei. De oanlûker organisearret de útfiering, ferbynt belutsen aktoaren, bewekket de fuortgong en soarget dat resultaten, knyp punten en karren op 'e tiid sichtber wurde;
- **GEARWURKINGSKOALYSJE:** om elke ûntwikkelline hinne wurket in koälysje fan professionals en partners út fû, mbû, hbû en wû, en wêr relevant ek út oerheden, ûndernimmers en maatskiplike organisaasjes. De gearstalling ferskilt foar elke line en slút oan op de aard fan de opjefte;
- **OAF-KOORDINATOAREN:** foar alle ynstellingen en ferbûne partners wurde koördinatoaren oanwiisd dy't yntern oersicht hâlde oer de wurkaginda's en ûntwikkellinen, de ferbining mei de eigen organisaasje organisearje en bestjoerders stypje yn tarieding en opfolging. De koördinatoaren sinjlearje dêrneist út de ynstellingen wei wêr't ûntwikkellinen inoar reitsje, wêr't ôfstimming nedich is en wêr't kânsen lizze foar in mienskiplike oanpak;
- **SEKRETARIS:** de sekretaris fan it Frysk Underwiisberied bewekket it ritme fan de útfiering, stipet it Frysk Underwiisberied en sinjlearret oerlaapjen, gearhing, kânsen en knyp punten. De sekretaris soarget der dêrneist foar dat ûnderwerpen dy't meardere ûntwikkellinen of wurkaginda's reitsje op 'e goede tafel agindearre wurde. De sekretaris hat dêrmei in lichte mar krúsjale rol as ferbinende krêft yn de útfiering.

2.6 > US ROMTE: UTFIERING & IKERJEN

Om de lichte organisaasje te ferbinen oan resultaat, wurket it OAF mei in fêst fearnsjierritme.

- Fearnsjierritme: elk fearnsjier fynt in fuortgongsbesprek plak: binnen ûntwikkellinen en koälysjes; tusken oanlûkers en bestjoerlike eigeners; en yn it Frysk Underwiisberied op haadlinen oer de fuortgong, trochbraken, knyp punten en nedige karren, wat dan wêr nedich ek yn triple helix-ferbân besprutsen wurdt. Dêrby stiet hieltyd sintraal:
 - wat is sichtber realisearre;
 - wat freget ekstra ferbining of stipe;
 - wêr is bystjoering nedich;
 - en hokker ûnderwerpen freegje bestjoerlike beslútfoarming.
- Jierritme: alle jierren wurdt fêststeld hokker resultaten berikt binne, hokker trochbraken realisearre binne en hokker ûnderdielen oft bystelling freegje. Dêrby wurdt ek sjoen hokker ûntwikkellinen fersnelling freegje, wêr't nije kânsen ûntsteane en hokker prioriteiten oanpast wurde moatte.

Net de omfang fan plannen stiet sintraal, mar de gearhing tusken fuortgong, besprek en bystjoering. Dêrby wurkje wy út in learende en adaptive oanpak wei, wêrby't wy stjoere op ynsicht, monitoaring, wurdearring en refleksje. Dy wurkwiize makket fuortgong sichtber en besprekber, sûnder de útfiering ûnnedich te ferswierjen. As de ûntwikkellinen goed rinne, kin loslitten wurde. As fuortgong efterbliuwt of de omstannichheden feroarje, stjoere wy by, ikerje wy of sette wy der wêr nedich in punt achter.

TAHEAKKE III > OERSICHT HYBRIDE UNDERSYKSGROEPEN, HUBS & KAMPUSSEN

3.1 > YNLIEDING

Hjirûnder folget in oersicht fan hybride ûndersyksgroepen, hubs en kampussen dy't relevant binne foar Fryslân. Dit oersicht is net útputtend en ûntwikkelet mei mei maatskiplike en (ynter)nasjonale opjeften. Binnen dit netwurk is al in soad oanwêzich, mar mear gearhing en fokus binne nedich om de slachkrêft en impact te fergrutsjen. Gearwurking yn de triple helix is dêrby rjochtingjouwend. Wy fersterkje it netwurk troch hybride ûndersyksgroepen, hubs en kampussen better te ferbinen, de gearwurking te yntinsivearjen en oer sektoaren hinne te wurkjen. Sa ûntstiet ien gearhingjend netwurk dêr't kennis, ûndersyk, ynnovaasje en praktyk inoar yn fersterkje – as in oersichtlik gehiel fan linen en knyp punten, ferlykber mei in metrokaart. Dêrby bringe wy mear gearhing oan tusken inisjativen dy't bydrage oan it fertsjinfermogen en inisjativen dy't rjochte binne op fitaliteit en fearkrêft. Hybride ûndersyksgroepen, hubs en kampussen ferfolje dêr in komplemintêre rol yn.

3.2 > WETTERTECHNOLOGY

De wetterkampus Ljouwert foarmet it hert fan de Fryske wetterkennis en -ynnovaasje. Hjir komme ûnderwiis (mbû, hbû en wû), ûndersyk en ynnovaasje rûn wetterkwaliteit en wettertechnology byinoar. Binnen dit ekosysteem wurkje praktoaren, lektoaren en wittenskippers nau gear, wêrtroch't de folsleine kenniswaaier – fan fakmanskip ta fûnemintele wittenskip – fertsjintwurdige is. Om dizze krêft fierder te fersterkjen, organisearje wy de kampusstruktuer hieltyd mear yn gearhing. Inisjativen lykas it Centrum voor Innovatief Vakmanschap Water (CIV) en it Centre of Expertise Water Technology (CEW) wurde op tûke wize ferbûn. In ferbinende rol spilet WETSUS, it ynternasjonaal toansettende misjedreaune en fûnemintele ûndersyksynstitút op it mêd fan wettertechnology, wêr't altyd sa'n 60-70 promovendy wurkje en mei in masteroplieding Water Technology mei sawat 40 studinten. Wetsus foarmet de kennismotor fan it stevich ferankere kennis- en ynnovaasjekluster oangeande wettertechnology. Dêrneist is Wetsus de ferbinende spil yn de unike trochrinnende learline wettertechnology yn Fryslân. Oan it begjin fan dy learline stiet in talintprogramma dat learlingen yn it primêr en fuortset ûnderwiis ynspirearret foar technology yn it algemien en wettertechnology yn it bysûnder. Dizze iere oriïntaasje slút naadleas oan op ferfolchopliedingen yn it mbû en hbû, akademyske oplieding yn it wû en promoasjetrajekten op PhD-nivo. Dêrmei wurdt in yntegrale ûntwikkelline realisearre dêr't talint him binnen de regio ûntwikkelje kin, fan kennismakking oant topûndersyk. De Water Alliance, rjochte op ûndernimmerskip en merkûntwikkeling, soarget foar in ûndernimmersklimaat dêr't learlingen en ôfstudearden fan alle nivo's populêr binne as stazjêr, ôfstudearder of wurknimmer. Dêrneist foarmet it wetterapplikaasjesintrum (WAC) in wichtich sintrum dêr't ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen en bedriuwen eksperiminten op it mêd fan wettertechnology útfiere kinne. It programma de Groene Transitie fersterket dit ekosysteem troch publyk-private gearwurking. Mei-inoar foarmet dat it ynternasjonale foarbyld fan in folslein ynrjochte wettertechnologyketting, dêr't wittenskip en praktyk hân yn hân geane en Fryslân syn posysje as mondiale kennisspiler fierder fersterket.

3.3 > BOAIEM

Yn analogy mei en yn nauwe ferbining mei de wetterkampus wurkje wy oan de ûntwikkeling fan in boaiemkampus. Dizze kampus slút oan by it besteande Kennisintrum Boaiem. De boaiemkampus rjochtet him op boaiemkwaliteit, duorsum lângebrûk, klimaatadaptaasje, natuer-ynklusive oplossingen en romtlike ynrjochting. Binnen de boaiemkampus wurde op 'e praktyk rjochte, tapast en wittenskiplik ûnderwiis en ûndersyk byinoar brocht yn ien gearhingjend ekosysteem, yn direkte gearwurking mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes. Troch wetter- en boaiemkennis struktureel te ferbinen, ûntstiet in stevich fûnemint foar takomstbestindige lânbou, leefomjouwing en brede wolfeart yn Fryslân.

3.4 > AGRI-FOOD

Fryslân is de lânbouprovinsje fan Nederlân en beskikt oer in sterk ekosysteem fan agraryske bedriuwen, ferwurkjende yndustry en in heechwaardige kennis- en ynnovaasjebasis. De kommende jierren sette wy in doelrjochte transysje yn fan bulkproduksje nei nutriëntespesjalisasje en fan lege kostpriis nei tafoege wearde. Dêrmei leverje wy duorsum produsearre, sûne produkten en drage wy by oan in sûne minske, boaiem en leefomjouwing. De natuer- en ûndersyksynstellingen wurkje hjiryn al yntinsyf gear mei ûndernimmers, oerheden en maatskiplike organisaasjes, sawol yn inisjeel ûnderwiis as yn Leven Lang Untwikkeljen (LLO) en op it mêd fan ûndersyk. Ut dizze stevige basis wei fersterkje en ferduorsumje wy de hiele fiedselstring, fan primêre produksje oant konsumint. Dat dogge wy fia doelrjochte kampussen en programma's, sa as de Dairy Campus. Dit is it ûndersyks- en ynnovaasjesintrum fan Wageningen University & Research dat him rjochtet op de takomst fan de melkfeehâlderij. Op de kampus wurkje ûndersikers, boeren en bedriuwen gear oan praktyske ynnovaasjes foar in duorsumere suvelsektor. It ûndersyk rjochtet him op ferskate tema's, lykas bioferskaat, smart farming, griene enerzjy, foereffisjinsje, fearkrêft, emisje en boaiem. Dêrneist is der ek it Bakery Sweets Center, in ynnovaasjesintrum foar de ûntwikkeling fan duorsume en ynnovative bakkerij- en swietprodukten. Fia de Bodemkampus, it Kennisintrum Boaiem en de "Sûne Grûn Coalitie" ûntwikkelje wy nije transysjemodellen mei in sûne boaiem as útgongspunt. It programma "Sluiting Nutriïnten Kringlopen" rjochtet him op it opbetterjen fan de rûngong tusken konsumpsje en boaiem. Dy ynset slút oan by de noardlike programma's de "Groene Transitie", Fascinating en Re-Ge-NL dêr't ûndernimmers (boeren en produsinten), oerheden en ûnderwiis- en ûndersyksynstellings yn gearwurkje oan in regeneratyf lânbousysteem.

Wy wurkje ta nei in gearhingjende oanpak dêr't wettertechnology, boaiem, agrifood en leefomjouwing yn ûnderlinge gearhing yn ûntwikkele wurde. Dy domeinen hingje ûnskiedber mei-inoar gear en freegje om in ferbinende oanpak. Troch dy gearhing eksplisyt te meitsjen en te fersterkjen, sette wy stappen rjochting in yntegrale en sirkulêre oanpak, dêr't systemen inoar yn fersterkje en bydrage oan in duorsume en takomstbestindige regio.

3.5 > HIGH TECH SYSTEMS & MATERIALS (HTSM)

Binnen HTSM rjochtsje wy ús op autonome systemen binnen de "smart industry" en hightech produksje-yndustry. Us ambysje is om út te groeien en de fierde techregio fan Nederlân en in wichtige Europeeske spiler te wurden, mei autonome systemen as ûnderskiedende spesjalisasje. Dy posisjonearring is ferankere yn Ynnovaasjekluster Drachten en Kampus Drachten. Hjir komme ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje byinoar rûn avansearre produksjetechnology, robotisearring, digitalisearring, data en AI. Undersyk en ûnderwiis wurde yn de lanlike posisjonearring fan de noardlike smart industry yntegraal ferbûn: fan fakmanskip en mbû oant tapast en wittenskiplik ûndersyk. Dy trochrinnende learlinen binne direkt keppelen oan de praktyk en ynnovaasjefragen fan it bedriuwslibben yn it Ynnovaasjekluster Drachten. Yn Drachten wurdt ynset op de ûntwikkeling fan in bedriuwsskoalle, ynstruminteopliedingen en it Institute for Autonomous Systems, as motor foar talintûntwikkeling, kennisfalisasje en yndustriële ynnovaasje. De ynternasjonale posysje wurdt fersterke fia Europeeske gearwurking, ûnder mear binnen de European Digital Innovation Hub en de AI Coalitie Noord-Nederland. Sa fersterkje wy de ynnovaasjekrêft fan 'e produksje-yndustry en drage wy by oan takomstbestindige wurkgelegenheid en regionale ekonomyske groei.

3.6 > LIFE SCIENCES & TECHNOLOGY (LS&T)

De ûnderwiisynstellingen wolle mei-inoar ynsette op in sterke útgongsposysje op it mêd fan LS&T, wêrby't de besteande opliedingen en ûndersyksportfolio fersterke wurde. Mei de oanwêzige ynfrastuktuer en labs yn Ljouwert leit der in stevige basis. Dit slút oan by it Wennink-rapport, dat ynset op strategyske kaaitechnologyen, sterke regionale ekosystemen en it better brûken fan talint en ynnovaasjekrêft. Dit past boppedat goed by de besteande ynfrastuktuer en ekspertize yn de regio op it mêd fan wettertechnology, boaiem en HTSM. Dêrom ferkenne wy hoe't dit kluster fierder ûntwikkele wurde kin en hoe't, tegearre mei it bedriuwslibben, it netwurk en de impact fergrutte wurde kinne.

3.7 > SIRKULÊRE & BIOBASED MATERIALEN

Binnen Fryslân sette wy sterk yn op sirkulêre en biobased materialen. It Hearrenfean foarmet hjirby in wichtich knooppunt, mei ûnder oare it Nasionaal Testcentrum Circulair Plastic en in konsintraasje fan bedriuwen aktyf yn recycling en sirkulêre tapassingen. Dit kluster op It Hearrenfean makket diel út fan in bredere noardlike struktuer fan sterke en gearhingjende klusters yn Emmen, It Hearrenfean en Delfzijl, wêr't de ketting fan grûnstof oant tapassing hieltyd fierder fersterke wurdt. Dêrneist wurkje ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen gear mei Vereniging Circulair Friesland oan de mooglike ûntwikkeling fan in Biobased Kampus, passend by ús Europeeske koprinnersposysje op dit mêd. Yn it biobased domein komt de hiele ketting byinoar: fan bou en ferwurking oant ûntwerp en tapassing fan biobased materialen. It doel is om nije fertsjinmodellen en tapassingen te ûntwikkeljen. Parallel hjiroan wurde LLO-trajekten ûntwikkele dêr't boeren, boubedriuwen, arsjitekten en ûnderwiisynstellingen yn gearwurkje oan om- en byskoalling. Sa wurdt kennis direkt omset yn fakmanskip en tapassing yn de praktyk. Dizze kampus is nau ferbûn mei Kennisintrum Biosintrum en de noch te ûntwikkeljen Boaiemkampus.

3.8 > MARINE & MARITIME TECHNOLOGY

Fryslân beskikt oer in sterk en breed maritym en marine ekosysteem dat de folsleine ketting omfettet: fan skipfeart, jachtbou en skipsbou oant it gebrûk en behear fan de see. Op Skylge leit it swiertepunt fan ûnderwiis en ûndersyk rûn skipfeart mei it Maritym Ynstitút Willem Barentsz (MIWB) en marine tapassings yn Ljouwert. Yn Súdwest-Fryslân sit in krêftich kluster fan bedriuwen en kennis oangeande jachtbou en skipsbou, mei in sterke (ynter)nasjonale posysje. Dêrby ferkenne wy yn de gemeente Súdwest-Fryslân in fierdere fersterking fan de maritime kennisynfrastruktuer, sadat him yn Fryslân trije sterke en gearhingjende klusters ûntwikkelje om maritime bedriuwen en ûnderwiis hinne: op Skylge, yn Ljouwert en yn Súdwest-Fryslân. Yn Snits ferkenne wy de ûntwikkeling fan in Maritime Kampus, mei in fokus op elektrysk farren en biobased skipsbou, dêr't ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje byinoar komme om duorsume maritime technology hinne. Dêrby wurkje wy yntinsyf gear mei toansettende ynsituten lykas de Waadakademy, Wageningen Marine Research (WMR) en it Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ). Hja rjochtsje har op ekology, duorsumens, it brûken fan de see en de balâns tusken ekonomyske aktiviteiten en natuerwearden. Yn Ljouwert en op Skylge fersterkje wy de keppeling tusken maritime technology en marine kennis, sadat ûnderwiis en ûndersyk inoar fan wjerskanten fersterkje. It Maritime Simulation & Training Centre (MSTC) ferfollet ek in wichtige rol as nasjonaal simulaasjesintrum foar Nederlânske ûnderwiisynstellingen. It MSTC stipet oplieding, training en ûndersyk en funksjonearret as selsstannige nasjonale foarsjenning. Binnen it OAF ferkenne wy de foarming fan in hybride maritym-marine ûndersykgroep, dêr't mbû-, hbû- en wû-ûndersikers struktureel yn gearwurkje mei ûndernimmers, oerheden en ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen mei lokaasjes yn Snits, Ljouwert en op Skylge. Dizze ûndersykgroep fersterket de gearhing tusken skipfeart, jachtbou, skipsbou en marine kennis en ferbynt dy eksplisyt mei oare kampussen. Yn gearhing dêrmei ferkenne wy, yn gearwurking mei Definsje, de oprjochting fan in Marine/maritime Kampus op Skylge, dêr't ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje oangeande maritime feiligens, striidberens en marine tapassingen gearkomme.

3.9 > GASTFRIJHEID & TOERISME

Fryslân bout oan takomstich ûndersyk op it mêd fan toerisme, hospitality en rekreaasje, mei omtinken foar duorsume bestimmingsûntwikkeling, leefberens en regionale ekonomy. Mei it European Tourism Futures Institute (ETFI) beskikt de regio oer in ynternasjonaal erkend kennisintrum foar takomstûndersyk, senariotinken en strategyske ynnovaasje yn de gastfrijheidssektor. Binnen it OAF ferkenne wy de ûntwikkeling fan in hybride ûndersykgroep gastfrijheid en toerisme, dêr't op 'e praktyk rjochte, tapast en wittenskiplik ûndersyk struktureel yn ferbûn wurde. Dy ûndersykgroep keppelet regionale praktykfragen oan ynternasjonale kennisûntwikkeling en ferbynt gastfrijheidsûndersyk útdruklik oan oare domeinen, wêrûnder wetter, boaiem en agrofood.

3.10 > BREDE WOLFEART

Brede wolfeart foarmet in oerkoepeljend perspektyf omdat ús kampussen en hybride ûndersykgroepen bydrage oan wolfeart en wolwêzen fan de regio. Yn de folle waaier fan op 'e praktyk rjochte, tapast en wittenskiplik ûndersyk ferkenne wy de foarming fan in hybride ûndersykgroep brede wolfeart, yn gearwurking mei Planbureau Fryslân. Binnen dy ûndersykgroep wurkje de ynstellingen gear mei oerheden, maatskiplike organisaasjes en ûndernimmers oan brede wolfeartsfraachstikken dy't streekrjocht reitsje oan de kwaliteit fan libben, de fearkrêft fan mienskippen en de duorsume ûntwikkeling fan Fryslân. De groep fungearret as ferbinend knooppunt tusken de ferskate tematyske hybride ûndersykgroepen en kampussen en leveret kennis en hannelingsperspektyf foar belied en praktyk.

3.11 > SUNENS & WOLWEZEN

Op it mêd fan sûnens en wolwêzen beskikt Fryslân oer in sterk en groeiend ekosysteem fan living labs en ynnovaasjehubs, wêryn't gearwurking hieltyd sterker stal krijt. Foarbylden dêrfan binne it Frisiuslab by Frisius MC, de ynnovaasje-inisjativen by sikehûs Nij Smellinghe, it Inclusivity LAB en it programma Leeuwarden-Oost. Dizze plakken litte sjen hoe't ûnderwiis, ûndersyk en praktyk byinoar komme en mei-inoar wurkje oan fernijing op it mêd fan sûnens en wolwêzen. Binnen it OAF bouwe wy fierder op dy foarbylden en sette wy yn op fierdere fersterking en opskaling fan de gearwurking. De besteande ynfrastuktuer foarmet de basis foar it ûntwikkeljen fan hybride ûndersykgroepen oangeande sûnens en wolwêzen, dêr't professionals, ûndersikers, learenden en maatskiplike partners struktureel yn gearwurkje oan maatskiplike opjeften. Dy hybride ûndersykgroepen rjochtsje har op ynnovaasjes dy't sûnens en wolwêzen fersterkje, sa as tapassingen fan digitalisearring, keunstmjittige yntelliginsje en robotisearring, mar ek ynnovaasjes op it mêd fan libbensstyl, previnsje, sûne leefomjouwingen en sosjale fearkrêft. Troch ûnderwiis, ûndersyk en praktyk yntegraal te ferbinen, drage dizze groepen by oan it fersterkjen fan sûnens en wolwêzen yn Fryslân. Sûnens hinget útdruklik gear mei meardere kampussen binnen it netwurk, sa as Agrifood, de Wetter- en Boaiemkampus, en Fitaliteit & Topsport. It is direkt ferbûn mei fiedselkwaliteit, libbensstyl en sosjale omjouwing. Sa benaderje wy sûnens as in yntegrale opjefte dy't ferskate kampussen mei-inoar ferbynt en fersterket.

3.12 > FRYSCHE TAAL & KULTUER

De Fryske taal, meartaligens en kultuer foarmje in wêzentlike pylder ûnder de identiteit, sosjale gearhing en leefberens fan Fryslân, lykas ek fêstlein tusken Ryk en regio yn de Bestjoersôfspraak Fryske Taal en Kultuer 2020-2028. Binnen it OAF wurkje ûnderwiis- en ûndersyksteams, wêrûnder de Fryske Akademy as partner en toansettend kennisynstitút op it mêd fan Fryske taal, meartaligens en kultuer, nau gear mei de ambysje om op 'e praktyk rjochte, tapast en wittenskiplik ûndersyk safolle mooglik as ien gearhingjend gehiel funksjonearje te litten. Taal- en kultuerûndersyk wurdt eksplisyt ferbûn oan maatskiplike fraachstikken lykas ûnderwiis, partisipaasje, ynklúzje, demokratyske belutsenheid en regionale ûntwikkeling. Tagelyk sjogge wy Fryske taal en meartaligens net allinne as kultureel kapitaal, mar ek as ekonomyske en ynnovative krêft. Dêrom ferkenne wy hoe't meartaligens sterker ferbûn wurde kin oan regionale ynnovaasje, ûnder mear fia in mooglike hybride ûndersykgroep, tapassingen yn soarch, ûnderwiis en digitale technology, en de posisjonearring fan Fryslân as meartalich living lab. Sa fersterkje taal en kultuer sawol de mienskip as de (ynter)nasjonale profilearring fan Fryslân.

3.13 > FEILICHHEID & STRIIDBERENS

Binnen Noard-Nederlân wurkje wy mei-inoar oan feilichheid en striidberens. Yn Fryslân leit de fokus op it fersterkjen fan striidberens yn doarpen en stêden, ûnder mear fia projekten op it mêd fan krisisbehearsking, leefberens en sosjale fearkrêft. Dêrby giet it om feilichheid yn brede sin: fan fysike en sosjale feilichheid oant sûnens, wetterfeilichheid en hoe't omgien wurdt mei maatskiplike ûntregeling. Dêrneist sette wy útdruklik yn op definsje-relatearre kennisûntwikkeling, yn gearwurking mei de Keninklike Loftmacht en de Keninklike Marine. Dit krijt ûnder mear foarm fia de ûntwikkeling fan in Marine/Maritime Kampus op Skylge en in Loftmacht Kampus yn Ljouwert, dêr't ûnderwiis, ûndersyk en ynnovaasje byinoar komme op it mêd fan feilichheid, technology en operasjonele fraachstikken. Dêrneist wurkje wy fraachstjoerd yn gearhing mei partners lykas de Veiligheidsregio Fryslân en Fryske oerheden oan fraachstikken oangeande feilichheid yn brede sin, krisisbehearsking, sûnens, wetterfeilichheid en leefomjouwing. Sa ferbine wy definsje, sivile feilichheid en maatskiplike striidberens en drage wy by oan in fearkrêftich Fryslân – taret op sawol deistige as útsûnderlike útdagingen. Tagelyk sjogge wy dat definsje-ynvestearringen ek in ympuls jaan kinne oan bredere regionale ynnovaasje. Dêrom ferkenne wy hoe't definsje en sivile ynnovaasje sterker yntegrearre wurde kinne, bygelyks fia dual-use tapassingen op it mêd fan wetterfeilichheid, drones en maritime systemen, en troch de ferbining tusken de Loftmachtbasis Ljouwert en de HTSM-aginda te fersterkjen. Sa brûke wy feilichheid en striidberens net allinnich as beskermjende krêft, mar ek as motor foar technologyske ûntwikkeling en ekonomyske fitaliteit.

3.14 > TOPSPORT & FITALITEIT

Fryslân stiet oan 'e widze fan sport. NOC*NSF en Topsport Noord sitte op It Hearrenfean en stypje topsporters yn de regio. Mei sportorganisaasjes, ûnderwiisynstellingen en profesjonele klups wurkje wy oan it fersterkjen fan it topsportklimaat. Binnen it OAF ferkenne wy de ûntwikkeling fan in hybride ûndersykgroep topsport en fitaliteit, dêr't ûnderwiis en ûndersyk yn ferbûn wurde om prestaasjes, sûnens, iten, betterjen, simulaasjelearen en talintûntwikkeling hinne. Dêrby lizze wy eksplisite keppelingen mei it domein sûnens en wolwêzen.

3.15 > MEDIA & DIGITALE YNNOVAASJE

Fia de Media Innovaasje Kampus (MICA) wurkje wy oan ûndersyk en ynnovaasje op it snijflak fan media, technology en maatskippij. MICA rjochtet him op fraachstikken om multymedia, kommunikaasje, marketing en transformative media hinne en fungearret as ynnovaasje- en praktykplak foar ûndernimmerskip en mediafernijing. Dêrby wurkje wy nau gear mei mediapartners lykas Mediahuis, Omrop Fryslân en ferskate kommunikaasje- en marketingburo's, en ferbine wy ûnderwiis, ûndersyk en praktyk. Tagelyk nimt de impact fan digitalisearring, keunstmjittige yntelliginsje en robotisearring yn heech tempo ta. Dizze ûntwikkelingen reitsje alle sektoaren en organisaasjes. Yn Fryslân giet dat benammen om it midden- en lytsbedriuw (mkb), dêr't de digitale revolúsje soms noch ûnbekend of ûnbenut is, mar dêr't it ferlet fan kennis, feardichheden en tapassing grut is. Wy sjogge hjir in dúdlike maatskiplike en ekonomyske opjeftte. Dêrom wurkje wy ta nei de trochûntwikkeling fan MICA yn in Media & Digital Innovation Campus, dêr't media, digitalisearring, AI en mediawiisheid byinoar komme. Binnen dizze trochûntwikkeling krijt ek it MICA Lab foar Transysjekommunikaasje in plak. Dit lab ûndersiket en ûntwikkelet de rol fan kommunikaasje en media yn maatskiplike transysjes, lykas sirkulariteit, sûnens en digitalisearring en hoe't dy fia gedrachsferoaring en belutsenheid bydrage oan brede wolfeart yn de regio. Dy kampus rjochtet him op it stypjen fan it mkb, maatskiplike organisaasjes en oerheden by digitale transformaasje, nije fertsjinmodellen, organisaasje- en talintûntwikkeling en ferantwurde gebrûk fan AI. Kennis en ekspertize op it mêd fan data, AI, media en digital literacy wurde hjirby bondele en tagonklik makke foar de regio. In wichtige stap hjiryn is it slaan fan in brêge mei de AI Factory yn Grins en dizze te ferbinen mei MICA. Sa ûntstiet in sterke keppeling tusken fûnemintele en tapaste AI-kennis, media-ynnovaasje en regionale praktyk, fersterkje wy digitale fearkrêft, ynnovaasjefermogen en ûndernimmerskip yn Fryslân en bouwe wy oan in takomstbestindige kennisposysje yn Noard-Nederlân.

3.16 > ORANJEWOUD EXPORT ACADEMY

De Oranjewoud Export Academy stipet mkb-bedriuwen yn Noard-Nederlân by eksport en ynternasjonalisearring troch ûndernimmers, eksperts en kennisynstellingen byinoar te bringen yn in praktysk en op resultaat rjochte platfoarm foar ynternasjonale groei. Ut de oertsjûging dat Noard-Nederlân in soad ynternasjonale potinsje hat, helpt de Oranjewoud Export Academy bedriuwen harren eksportambysjes om te setten yn konkrete strategy, kennisûntwikkeling en gearwurking. Fia programma's, masterclasses, coaching, op 'e praktyk rjochte netwurken en û.o. de regionale Eksport Alliânsje fersterket de Oranjewoud Export Academy de ynternasjonale slachkrêft fan ûndernimmingsen. De Oranjewoud Export Academy wurket dêrby al gear mei ferskate ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen om kennis, ûndersyk en jong talint better te ferbinen oan ynternasjonaal operearjende mkb-bedriuwen. De Fryske ûnderwiis- en ûndersyksynstellingen wolle ferkenne hoe't dy gearwurking fierder fersterke en ferbrede wurde kin, sadat bedriuwen noch better tagong krije ta talint, kennis en ynnovaasje oangeande ynternasjonalisearring en eksport.

ONDERWIJSAKKOORDFRYSLAN.NL

